

2026. aasta eelarve projekti seletuskiri

Koostaja: Merilin Saska, rahandusosakonna juhataja

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Majanduskeskkonna ülevaade	3
2. Lääne-Nigula valla majanduslik olukord ja finantsnäitajad eelarve koostamisel	4
2.1. Tööhõive näitajad.....	5
2.2. Maksumaksjate arv ja osakaal.....	5
2.3 Tulumaksu laekumine ja maksubaasi muutused	6
2.4 Peamised riskid maksubaasile.....	7
3. Ülevaade Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarvest	8
3.1 Olulisemad lähteseisukohad eelarve koostamisel	8
4. Põhitegevuse tulud	11
4.1 Maksutulud	13
4.2 Tulud kaupade ja teenuste müügist	14
4.3 Saadud toetused tegevuskuludeks	17
4.4 Muud tegevustulud.....	19
5. Põhitegevuse kulud	19
5.1 Üldised valitsemissektori teenused	24
5.2 Tsiviilkaitse	26
5.3 Avalik kord ja julgeolek.	26
5.4 Majandus.....	26
5.4 Keskkonnakaitse	29
5.5 Elamu-ja kommunaalmajandus.....	30
5.6 Tervishoid.....	32
5.7 Vaba aeg, kultuur ja religioon	33
5.8 Haridus	38
5.9 Sotsiaalne kaitse.....	45
6. Investeerimistegevus.....	49
6.1 Investeerimistegevuse tulu.....	49
6.2 Investeerimistegevuse kulu	50
7. Finantseerimistegevus	52
8. Osavaldade eelarved.....	53

Sissejuhatus

Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarve eelnõu ja seletuskiri on koostatud juhindudes kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (edaspidi KOKS), kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest (edaspidi KOFS), Lääne-Nigula valla eelarve koostamise, täitmise ja finantsjuhtimise korrast, Lääne-Nigula valla arengukavast, eelarvestrateegiast ja avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendist (edaspidi üldeeskiri).

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on eelarve osad järgmised:

- põhitegevuse tulud,
- põhitegevuse kulud,
- investeerimistegevus,
- finantseerimistegevus,
- likviidsete varade muutus.

Selline struktuur võimaldab selgelt eristada valla põhitegevuse ja investeerimistegevuse mahtu ning hinnata põhitegevuse tulemust ja investeerimisvõimekuse muutusi.

Seletuskiri järgib koondeelarve ülesehitust: esmalt antakse ülevaade põhitegevuse tuludest ja kuludest, seejärel investeerimis- ning finantseerimistegevusest. Esitatud on võrdlus 2025. aasta kinnitatud eelarve ja 2026. aasta kavandatud eelarve vahel. Kõik arvanded on toodud eurodes.

Eelarve on koostatud tekkepõhise arvestuse põhimõttel, mille kohaselt kajastatakse tehingud nende toimumise hetkel, mitte raha liikumise hetkel.

1. Majanduskeskkonna ülevaade

Lääne-Nigula vald moodustati 2013. aastal Oru, Risti ja Taebala valdade ühinemisel. 2017. aastal liitusid haldusreformi käigus osavaldadena Kullamaa, Martna, Noarootsi ja Nõva. Alates 2021. aastast on osavallad moodustatud ka varasemalt ühinenud piirkondades – Taeblas, Paliveres, Ristil ja Orul. Kokku on vallas kaheksa osavald, mille eesmärk on toetada kogukondlikku otsustusprotsessi, hoida piirkondlikku identiteeti ning tagada tasakaalustatud areng. Igas osavallas tegutseb kuni 9 liikmeline osavallakogu.

Vallas elas 1. jaanuari 2025. aasta seisuga **7 187** inimest. Elanike arv on viimastel aastatel olnud aeglaselt languses – võrreldes aasta varasemaga **14** inimese võrra ning võrreldes 31.10.2025 seisuga **8** inimese võrra. Languse peamisteks põhjusteks on negatiivne loomulik iive, noorte väljaränne suurematesse keskustesse ja elanikkonna vananemine.

Lääne-Nigula vald on pindalalt Eesti kolmas omavalitsusüksus (**1449 km²**) ning hõlmab **115** küla ja **3** alevikku (Taebala, Palivere, Risti). Asulate suurus varieerub mitmesaja elanikuga

keskustest kuni alla kümne elanikuga väikeküladega. Suurim asula on Taebla alevik. Lääne-Nigula valla 2025. aasta asustustihedus on 4,8 elanikku km² kohta.

Elanikkonna vananemine mõjutab oluliselt valla teenusvajadusi (sotsiaalhoolekanne, tervishoid) ning maksutulu laekumist. 2024. aastal oli Lääne maakonna (sh Lääne-Nigula) keskmine brutokuupalk **1 536** eurot, mis jääb **23,6%** alla Eesti keskmise (**1 981** eurot) ning **18%** alla Harjumaa keskmise (**1 859** eurot). Aastatel 2022–2025 kasvas Lääne maakonna palk **21,6%**, mis viitab stabiilsele, kuid mõõduka tempoga majandusarengule.

Riigi tasandil toimunud muudatused tulumaksu jaotuses mõjutavad oluliselt valla tulubaasi. Pensionitulult laekuva osa järkjärguline suurenemine aitab tasakaalustada valla tulusid, kuna pensionitulu on majandustsüklis vähem sõltuv ja tagab pikemas perspektiivis stabiilsema maksulaekumise.

Majandusnäitajad ja prognoosid:

Rahandusministeeriumi suvise prognoosi järgi pöördub Eesti SKP reaalkasv 2025. aastal tõusule. Nominaalkasv jääb 2026. aastal **4,5–5,7%** vahemikku. Inflatsioon aeglustub 2026. aastaks **3,5%-lt 2,4%-le**.

Tabel 1. Rahandusministeeriumi suvise prognoosi põhinäitajad

Majandusnäitajad	2024 tegelik	2025 progno os	2026 progno os	2027 progno os	2028 progno os	2029 progno os
SKP reaalkasv %	-0,1	0,8	2,5	2,3	2,2	2,2
SKP nominaalkasv %	3,9	5,1	5,7	4,8	4,6	4,5
Tööhõive kasv %	0,6	-0,1	0,5	0,1	0,0	0,0
Tööpuudus %	7,6	7,6	7,0	6,7	6,7	6,6
Inflatsioon %	3,5	5,4	3,5	2,4	2,3	2,0
Keskmise palga reaalkasv %	4,4	-0,3	1,7	2,3	2,2	2,3
Keskmise nominaalkasv% palga	8,1	5,7	5,2	4,7	4,5	4,4
Keskmine palk (eurot)	1 981	2 078	2 184	2 287	2 389	2 495

Allikas: Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos

See tähendab, et 2026. aasta on majanduse taastumise periood: mõõdukas majanduskasv ja aeglustuv inflatsioon toetavad tulumaksu kasvu, kuid kulusurve jääb kõrgeks (energiakulud, palgakasv).

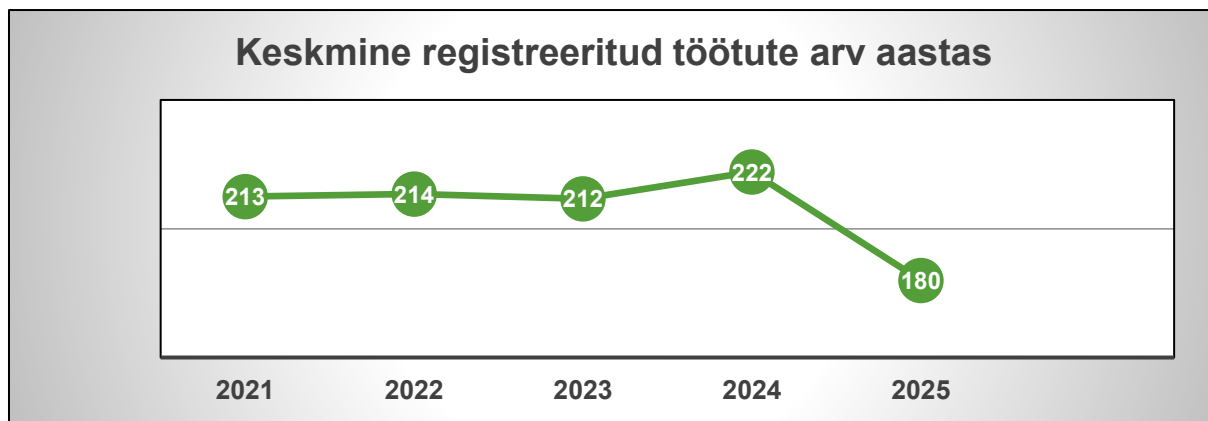
2. Lääne-Nigula valla majanduslik olukord ja finantsnäitajad eelarve koostamisel

Lääne-Nigula valla eelarve kujundamisel on keskne roll valla majanduslikul olukorral ning tööealise elanikkonna struktuuril. Valla maksutulude põhiosa moodustab füüsilise isiku tulumaks, mille laekumine sõltub otseselt tööealiste arvust, hõivatuse määrast ning keskmisest palgatasemest. Demograafilised muutused, piirkonna palgatase ja riigi maksuotsused mõjutavad seetõttu otseselt valla tulubaasi ja investeerimisvõimet.

2.1. Töehõive näitajad

Töehõive olukord on Lääne-Nigula vallas viimastel aastatel olnud stabiilne. Registreeritud töötute arv on alates 2021. aastast vähenenud. 2025. aasta septembri lõpus oli vallas **152 registreeritud töötut**, võrreldes **214** töötuga aasta varem.

2025. aasta esimese kuue kuu keskmine töötute arv oli **183**, mis moodustab ligikaudu **3,5–3,8%** tööealisest elanikkonnast.

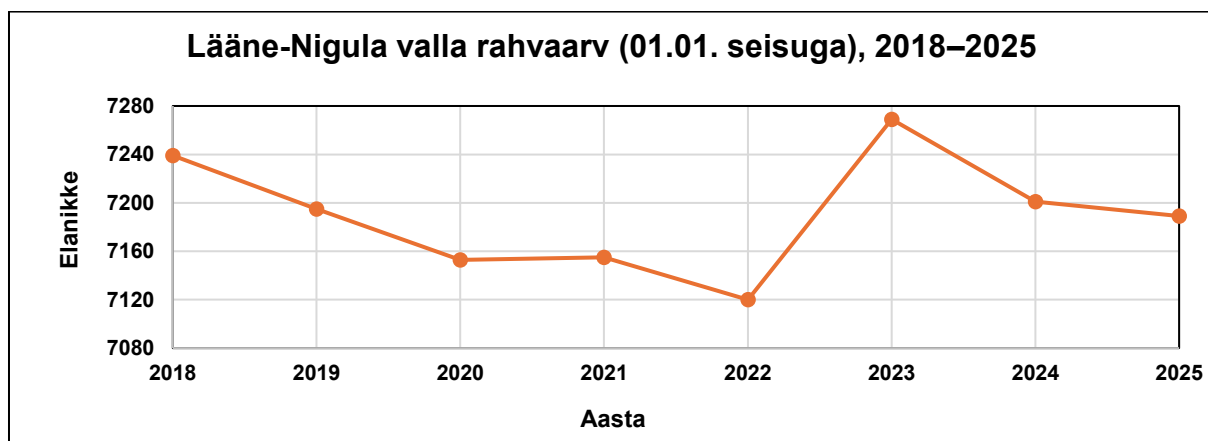
Joonis 1 Keskmine registreeritud töötute arv aastatel 2021–2025

Kõige kõrgem oli töötute arv 2021. aasta märtsis (**255 inimest**). Sellest ajast alates on töötuse määr olnud languses, mis viitab tööjõuturu paranemisele. Aastatel 2021–2024 on töötute arv püsinud valdavalt vahemikus **210–220**, mis iseloomustab mõõdukat stabiilsust.

2.2. Maksumaksjate arv ja osakaal

Lääne-Nigula valla rahvaarv on püsinud suhteliselt stabiilne, kuigi pikemas vaates on näha vähenemist.

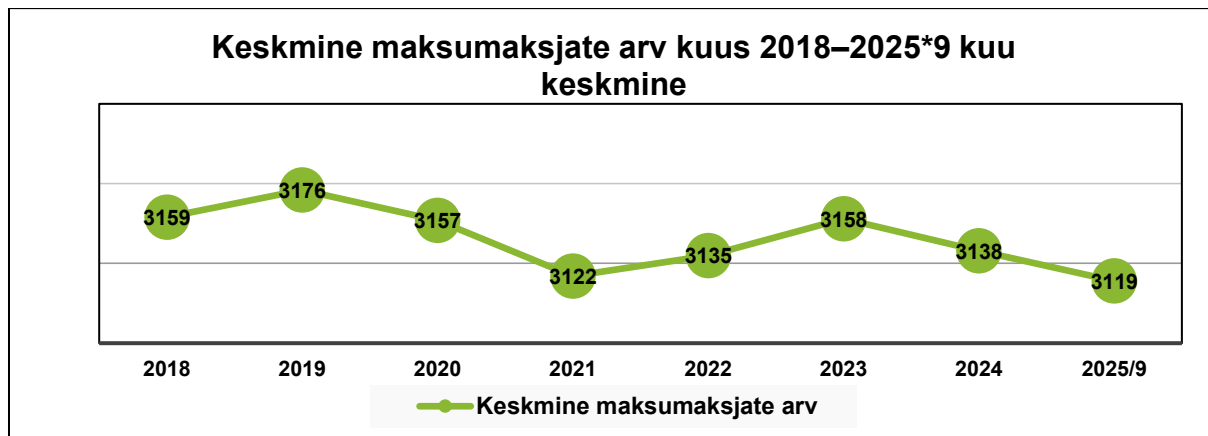
1. jaanuari 2025. aasta seisuga elab vallas 7 189 inimest, mis on **12** võrra vähem kui aasta varem. Aastatel 2018–2025 on rahvaarv langenud ligikaudu **0,7%**.

Joonis 2 Lääne-Nigula valla rahvaarva perioodil 2018–2025

Rahvastiku vähenemist mõjutavad negatiivne loomulik iive, noorte väljaränne ning tööealiste osakaalu langus.

Keskmine maksumaksjate arv vallas oli 2024. aastal **3 138** inimest, mis on **20** võrra vähem kui 2023. aastal. Tööealiste elanike arvu vähenemine pidurdab maksutulu kasvu ja suurendab kulusurvet.

Joonis 3 Keskmine maksumaksjate arv kuus (va pangahoiustelt intressitulu saanud maksumaksjad) aastatel 2018-2025* (2025* 9 kuu keskmine).

Maksumaksjate arv ei sisalda pangahoiustelt intressitulu saajaid.

2.3 Tulumaksu laekumine ja maksubaasi muutused

Füüsilise isiku tulumaks on valla suurim tuluallikas, moodustades 2026. aastal **50,2%** põhitegevuse tuludest. Tulumaksu laekumist mõjutavad tööealiste inimeste arv ja nende palgatase ning pensionitulult laekuva osa kasv. Alates 2024. aastast on pensionitulult omavalitsustele laekuv määr suurenenud ja **2027. aastast jõuab pensionitulult laekuv tulumaksu osa 10,23%-ni.**

Pensionitulult laekuva tulumaksu kasv vähendab mõningal määral riski, mis tuleneb tööealise elanikkonna vähenemisest, kuid ei lahenda maksubaasi vähenemise pikemaajalist probleemi.

Tabel 2 Prognoositav tulumaksu laekumine aastatel 2023–2026 pensionitulult ja palgatulult.

Tulumaks aastati	2023	2024	2025	2026	kasv 2024 %	kasv 2025 %	kasv 2026 %
pensionitulult	0	396 507	973 685	1 620 495	-	145,6%	66,4%
palgatulult	7 399 427	7 836 713	7 784 771	7 837 195	5,9%	-0,7%	0,7%
KOKKU	7 399 427	8 233 220	8 758 456	9 457 690	11,3%	6,4%	8%

Alates 2025. aastast mõjutavad kohalike omavalitsuste tulubaasi oluliselt [Tulumaksuseaduse muudatused](#), millega muudetakse füüsilise isiku tulumaksu jaotuse põhimõtteid:

- pensionitulult eraldatav osa suureneb järk-järgult **2,5%-lt 10,23%-le**;
- samal ajal muult tulult (töötasu, ettevõtlustulu jne) laekuv osa väheneb **11,89%-lt 10,23%-le**.

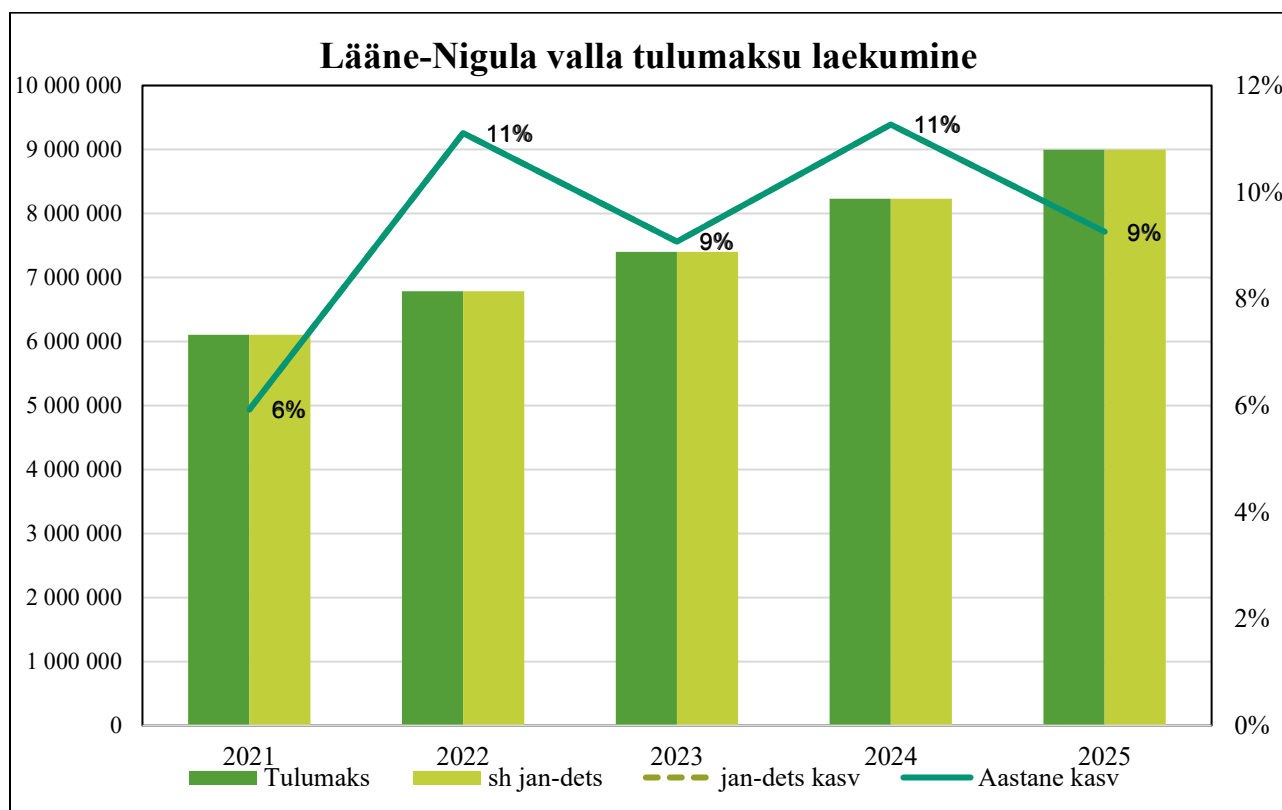
Muudatuse eesmärk on viia tulumaksu jaotus ühtlasemaks kõigi maksumaksjate tululiikide vahel ning tagada omavalitsuste tulubaasi stabiilsus. Samuti kehtestatakse „**kahanemise piirmäär**“, mis piirab olukordi, kus omavalitsuse maksutulu võiks ümberjagamise tulemusel väheneda.

Tabel 3. Kohalikele omavalitsustele eraldatud maksustatava tulu osa (% brutopalgast):

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Pensionitulu	2,50%	5,50%	8,50%	10,23%	10,23%	10,23%
Muult tulult	11,89%	11,29%	10,64%	10,23%	10,23%	10,23%
Kahanemise piirmäär	-	1,50%	2,00%	2,50%	3,00%	3,00%

Kokkuvõte:

- Pensionitulult laekuv tulumaks kasvab kiiresti ja muutub oluliseks tuluallikaks.
- Palgatulult laekuv osa püsib sisuliselt samal tasemel.

Joonis 4 Lääne-Nigula valla tulumaksu laekumine 2021-2025

2.4 Peamised riskid maksubaasile

Peamised riskid valla maksutulu seisukohast on:

- tööealiste arvu vähenemine ja elanikkonna vananemine,
- madalam palgatase võrreldes riigi keskmisega,
- töökohtade asukoht väljaspool valda (maksutulu laekub teise KOV-i),

- püsilikude kasv ühe elaniku kohta,
- majanduse ebastabiilsus (energia- ja ehitushindade kõikumine).

Kokkuvõttes kujundavad need tegurid olukorra, kus tulumaksu kasv on stabiilne, kuid aeglane, ning pensionitulult laekuva tulu suurenemine on valla jaoks peamine tasakaalustav tegur.

3. Ülevaade Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarvest

3.1 Olulisemad lähteseisukohad eelarve koostamisel

Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarve lähteseisukohad põhinevad Lääne-Nigula valla arengukaval 2024-2032¹ ja Lääne-Nigula valla eelarvestrateegial 2026-2029² ning Vabariigi Valitsuse ja Rahandusministeeriumi poolt eelarve koostamise ajaks teada olevatel andmetel.

Eelarve koostamisel lähtutakse põhitegevuse kulude ja tulude tasakaalu nõudest ning netovõlakoomuse ülempiiridest kinnipidamisest.

Prognoosimisel on kasutatud järgnevaid põhimõtteid:

1. **Tulude prognoosimisel** lähtutakse Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2026–2029 prognoosidest ning 2025. aasta tegelikust tulude laekumisest.
2. **Kulude prognoosimisel** lähtutakse 2025 aasta kuludest, eelarvestrateegia 2026–2029 prognoosidest (investeeringud, majanduskulud, personalikulud ning eelarve koostamise hetkeks teadaolevad sihtfinantseerimised, toetused jms) ning hinnamuutustest, mis on ilmnunud läbi viidud hangete tulemusena.
3. **Eelarves arvestatakse** liikmemakse Eesti Linnade ja Valdade Liidule, MTÜ-le Põhja-Eesti Ühistranspordi Keskus, MTÜ-le Terra Maritima, MTÜ-le Läänemaa Rannakalanduse Selts, Eesti Noorsootöötajate Kogule, Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukogule, Eesti Puhkpillimuusika Ühingule, Eesti Saarte Kogule, MTÜ-le Kodukant Läänemaa ning SA-le Läänemaa turismivõrgustikualase koostöö eraldisega.
4. **Eelarves kavandatakse toetused ja sihtfinantseerimised**
  - * MTÜ Lääne Maakonna Spordiliit Läänela **12 000** eurot;
  - * Sihtasutus Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskus tegevustoetusega **28 000** eurot;
  - * 2026. aasta Kultuuriministeeriumi 2023–2026 regionaalsete keskuste toetuse omaosalusega **15 000** eurot.
5. **Eelarves kavandatakse** töötasu alammäära tõus Eesti Panga poolt avaldatud miinimumpalga alusel.
6. **Asutuste palgafondide arvestamise aluseks** on Lääne-Nigula Vallavolikogu kinnitatud Lääne-Nigula valla hallatavate asutuste töötajate tasustamise alused³ ning eelarvestrateegias 2026–2029 kavandatud palgafondi maht.

¹ [Lääne-Nigula valla arengukava 2024-2032](#)

² [Lääne-Nigula valla eelarvestrateegia 2026-2029](#)

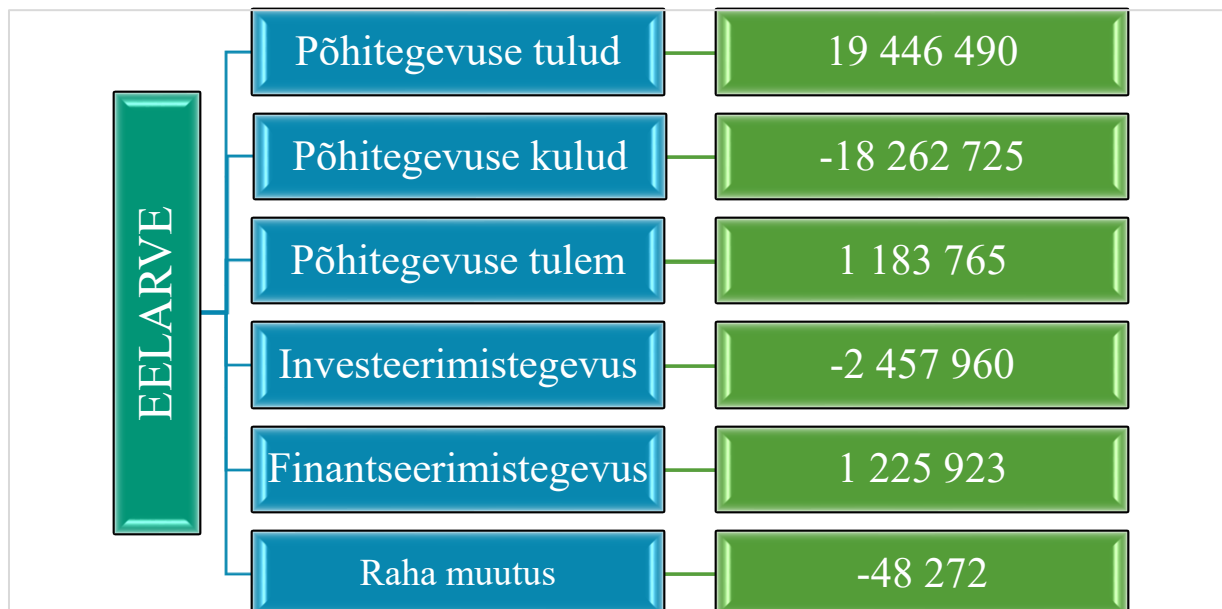
³ [Lääne-Nigula valla hallatavate asutuste töötajate tasustamise alused](#)

7. **Eelarves on arvestatud** pikaajalise hoolduse reformi läbiviimiseks vajalikke kulusid ning hooldekodude kohatasu suurenemist ligikaudu **125** euro võrra hooldatava kohta.
8. **Eelarves on arvestatud** hooldekodude rendimaksetega.
9. **Planeerimisel arvestatakse** tavapäraste lumetõrje-, teede- ja haljastuse hoolduse, tänavavalgustuse, kindlustuse, elektri-, kütte- ja kinnistukuludega jms.
10. **Eelarves arvestatakse** huvihariduse rahastamisega vastavalt määrusele „Lääne-Nigula valla huvihariduse toetamise kord“⁴.
11. **Eelarves arvestatakse** MATA ja PEEK projektide omafinantseeringuga, mille osas on volikogu andnud garantii või need on kajastatud kehtivas eelarvestrateegias.
12. **Eelarves arvestatakse** õpetaja ja tugispetsialisti stipendiumi ja motivatsioonisüsteemi jätkamisega 2026. aastal summas **25 000** eurot ning valla haridusstipendiumiga summas **5 000** eurot.
13. **Eelarves arvestatakse** õpilaste tunnustamisega **11 000** eurot.
14. **Eelarves arvestatakse** noortevolikogu kuludega.
15. **Eelarves arvestatakse** Taebla kooli EOK projekti „Sport Kooli“ omaosalusega **4 900** eurot.
16. **Eelarves arvestatakse** haridusasutustele õppevahendeid **100** eurot lapse kohta; koolitusraha arvestuse aluseks on **150** eurot õpetaja kohta.
17. **Eelarves arvestatakse**
  - * koolimineku toetust (ranitsatoetus) 2026. aastal **250** eurot lapse kohta;
  - * laste sünnitoetust **1 000** eurot lapse kohta;
  - * matusetootust **250** eurot.
18. **Eelarves arvestatakse** kogukonnateenuste, spordiklubide tegevustoetuse, saavutusspordi toetuse ja spordiürituste toetusega.
19. **Eelarves arvestatakse** ürituste korraldamise rahastusega sarnaselt 2025. aasta põhimõttele (beebide vastuvõtt, eakate jõulupeod, osavaldade kultuuritegevused).
20. **Eelarves arvestatakse** Linnamäe Kultuurisaali lepingulise üüriga OÜ-le Oru Kultuurisaal summas **33 417** eurot.
21. **Eelarves arvestatakse** reservfondi suuruseks **50 000** eurot.
22. **Eelarves arvestatakse** arendus- ja eelarve komisjoni seisukohta vara müügist laekunud vahendite jaotamise kohta osavalla investeringuteks, **2/3** osavald ja **1/3** vallaülelised projektid.

---

⁴ [Lääne-Nigula valla huvihariduse toetamise kord](#)

Eelarve teisel lugemisel suurenesid põhitegevuse tulud võrreldes esimese lugemisega **631 719 euro** võrra ning põhitegevuse kulud **664 914 euro** võrra. Seetõttu vähenes põhitegevuse tulem **33 195 euro** võrra.

Joonis 4 2026. aasta eelarve, eurodes

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja kulude vahe. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 35 lõikele 1⁵ peab põhitegevuse tulem aruandeaasta lõpu seisuga olema null või positiivne. Positiivne põhitegevuse tulemus näitab, et vallal on piisavalt vahendeid põhitegevuse kulude katteks ning ülejäägi ulatuses on võimalik panustada investeringutesse või vähendada pikaajalisi kohustusi.

Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarves on **põhitegevuse tulemiks** kavandatud **1 183 765** eurot, mis moodustab ligikaudu **6,1 % põhitegevuse tuludest**.

2026. aastaks prognoositud laenude kogukulu (põhiosa tagasimaksed koos intressikuluga) on **1 269 982 eurot**.

Põhitegevuse tulem ei kata täielikult laenude kogukulu, mistõttu investeringute finantseerimisel kasutatakse lisaks finantseerimistegevuse vahendeid ja osaliselt likviidseid varasid.

Eelarve tulem saadakse põhitegevuse tulemile liites põhitegevuse ja investeeringustegevuse eelarveosa nõuete ja kohustuste muutuse ning investeeringustegevuse tulem. Sisuliselt näitab eelarve tulem, kui palju on investeeringustegevuse katteks vaja leida lisavahendeid (lisaks põhitegevuse tulemile) või kui palju vabaneb vahendeid laenude tagasimakseteks või likviidsetesse vahenditesse.

Valla prognoositav eelarve tulem 2026. aastaks on –48 272 eurot. Kavandatavad investeringud kaetakse põhitegevuse ülejäägi, investeringutoetuste ning laenurahastuse

⁵ [Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus](#)

arvelt. Finantseerimistegevuse netomaht on **1 225 923 eurot**, mis kujuneb uue laenu võtmise (**2 100 000 eurot**) ja põhiosa tagasimaksete (**874 077 eurot**) vahena.

Eelarve tulemi negatiivne väärtus tähendab, et eelarveaastal kasutatakse osaliselt varem kogunenud likviidseid vahendeid. Rahavoo vaates väheneb 2026. aastal valla likviidsete varade maht ligikaudu **48 272 euro võrra**. Rahajäägi vähenemine tuleneb investeerimistegevuse mahukusest, kus investeeringute kogumaht ületab põhitegevuse ülejäägi ja saadud investeeringutoetused. Investeerimisperioodil on selline olukord tavapärane, kuid pikaajaliselt tuleb tagada, et põhitegevuse tulud kasvaksid piisavas tempos, et katta nii tegevuskulud kui ka laenude teenindamise vajadus ilma reservide arvelt sõltumiseta.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6⁶ sätestab kohaliku omavalitsuse ülesandeks korraldada vallas:

- sotsiaalabi ja sotsiaalteenuste osutamist;
- noorsootööd;
- elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni;
- heakorda, jäätmehooldust;
- ruumilist planeerimist;
- teede ja tänavate korrashoidu;
- ühistransporti;
- valla asutuste ülalpidamist.

4. Põhitegevuse tulud

Maksukorralduse seaduse, tulumaksuseaduse ja maamaksuseaduse alusel eraldatakse kohalikele omavalitsustele kinnitatud maksumäärade alusel osa omavalitsuse haldusterritooriumil elavate isikute tulumaksust ning haldusterritooriumil maksustatavalt maalt kogutav maamaks.

Kohalike maksude seadus võimaldab omavalitsustel kehtestada kuut liiki kohalikke makse. Nendeks on reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks, parkimistasu, mootorsõidukimaks, loomapidamismaks ja lõbustusmaks.

Kohaliku omavalitsuse eelarve tuludeks on ka toetused riigieelarvest ja välisrahastusest. Vastavalt põhiseadusele võib riik seaduse alusel või kokkuleppel kohalike omavalitsustega panna neile riiklikke kohustusi, mille täitmisega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarve seaduse alusel teeb riik eraldisi kohaliku omavalitsuse eelarvesse tasandusfondi ja toetusfondi kaudu ning sihtotstarbeliste eraldistena. Riigieelarveliste eraldiste jaotus kohalike omavalitsuste vahel kehtestatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega.

Enamik välisrahastusest laekub Euroopa Liidu Regionaalarengu Fondist, Euroopa Sotsiaalfondist ja Ühtekuuluvusfondist. Eestile eraldatud vahendid suunatakse läbi riigieelarve ning jaotatakse valdkondlike rakenduskavade alusel projektipõhiselt.

Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulusid **19 446 490 eurot**. See on võrreldes 2025. aasta eelarvega **587 799 eurot** ehk ligikaudu **3,1%** rohkem.

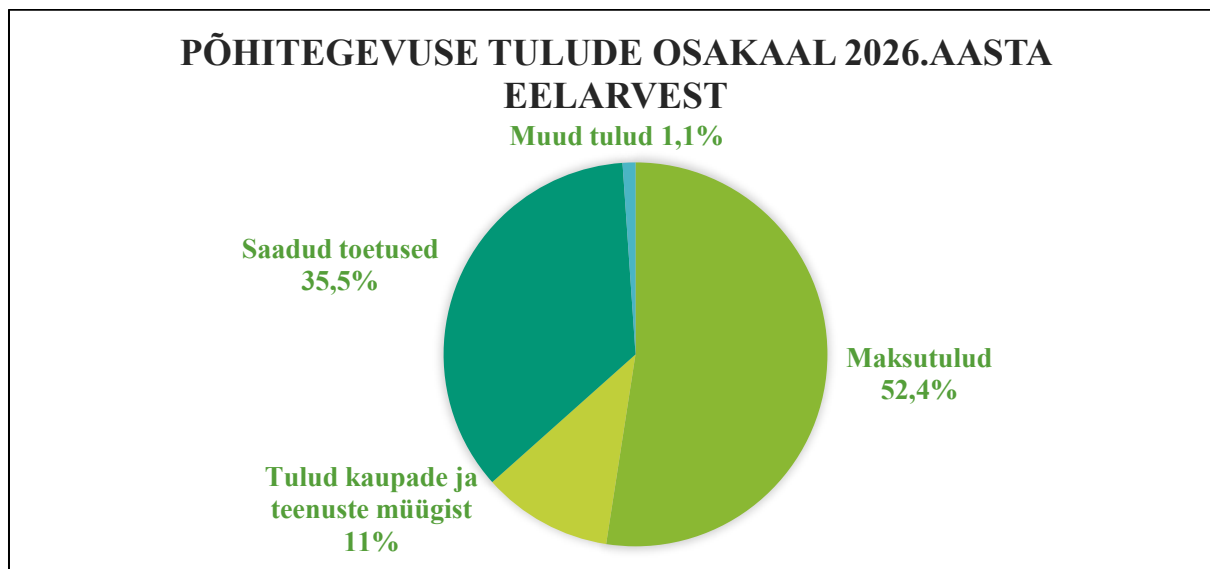
⁶ [Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus](#)

Tulude jaotus tulugruppide lõikes on esitatud järgnevas tabelis.

Tabel 4 Põhitegevuse tulud 2025–2026

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koond- eelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	18 858 691	18 814 771	631 719	19 446 490	587 799	3,1 %
Maksutulud	9 677 948	10 196 690		10 196 690	518 742	5,4 %
<i>Füüsilise isiku tulumaks</i>	9 006 248	9 457 690		9 457 690	451 442	5,0 %
<i>Maamaks</i>	670 000	737 000		737 000	67 000	10,0 %
<i>Parkimistasu</i>	1 700	2 000		2 000	300	17,6 %
Tulud kaupade ja teenuste müügist	2 051 012	2 133 341	-1 289	2 132 052	81 040	4,0 %
Riigilõivud	21 500	21 000		21 000	-500	-2 %
Tulud majandustegevusest	2 029 512	2 112 341	-1 289	2 111 052	81 540	3,6 %
<i>Tulud haridusalasest tegevusest</i>	657 570	637 779	-21 974	615 805	-41 765	-6,4 %
<i>Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	2 000	6 000	0	6 000	4 000	200 %
<i>Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	2 500	6 150	2 470	8 620	6 120	245 %
<i>Tulud sotsiaalalialasest tegevusest</i>	1 190 695	1 298 028		1 298 028	107 333	9,0 %
<i>Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud</i>	87 529	81 549	200	81 749	-5 780	-6,6 %
<i>Tulud keskkonnavalasest tegevusest</i>		800		800	800	
<i>Tulu transpordialasest tegevusest</i>	1 300	500		500	-800	-62 %
<i>Tulud muudelt majandusaladelt</i>	3 500	3 000		3 000	-500	-14,3 %
<i>Üür ja rent</i>	75 268	66 335	18 015	84 350	9 082	12,1 %
<i>Muude toodete ja teenuste müük</i>	9 150	12 200		12 200	3 050	33,3 %
Saadud toetused	6 939 730	6 274 440	633 008	6 907 448	-32 282	-0,5 %
Saadud sihtfinantseerimine	537 738	37 587	17 228	54 815	-482 923	-89,8 %
<i>Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine</i>	537 738	37 587	17 228	54 815	-482 923	-89,8 %
Saadud tegevustoetused	6 401 992	6 236 853	615 780	6 852 633	450 641	7,0 %
<i>Kohaliku omavalitsuse tasandus- ja toetusfond</i>	6 335 699	6 180 053	615 780	6 795 833	460 134	7,3 %
<i>Saadud tegevustoetused</i>	66 293	56 800	0	56 800	-9 493	-14,3 %
Muud tulud	190 000	210 300	0	210 300	20 300	10,7 %
Muud tulud varadelt	190 000	210 000		210 000	20 000	10,5 %
<i>Maardlate kaevandamisõiguse tasu</i>	180 000	200 000		200 000	20 000	11,1 %

Tasu vee erikasutusest	10 000	10 000		10 000	0	0 %
Muud tulud	0	300	0	300	300	
Trahvid ja muud varalised karistused	0	300	0	300	300	

Joonis 5 Põhitegevuse tulude osakaal 2026. aasta eelarves

4.1 Maksutulud

Lääne-Nigula valla maksutulud koosnevad füüsilise isiku tulumaksust, maamaksust ja parkimistasust. Maksutulud moodustavad **2026. aasta kavandatud eelarves ligikaudu 52,4%** põhitegevuse tuludest.

Füüsilise isiku tulumaks (3000)

Füüsilise isiku tulumaks on suurim maksutululiik, moodustades **93%** maksutuludest ja **49%** kõigist põhitegevuse tuludest.

2026. aastaks on füüsilise isiku tulumaksu laekumiseks kavandatud **9 457 690 eurot**, mis on **451 442 eurot ehk ligikaudu 5%** rohkem võrreldes 2025. aasta esialgse eelarvega.

Tulumaksu laekumist mõjutavad alates 2026. aastast muudatused kohalikele omavalitsustele laekuva tulumaksu osa arvestamise määrades. Kui 2025. aastal laekus kohalikele omavalitsustele pensionituludelt **5,5%** ja muudelt maksustatavatelt tuludelt **11,29%** tulumaksu, siis 2026. aastal on vastavad **määrad 8,50% pensionituludelt ja 10,64% muudelt tuludelt.**

Lääne-Nigula valla elanikkonna vanuselist struktuuri arvestades, kus pensioniealiste osakaal on suhteliselt suur, kompenseerib pensionituludele rakenduva määra tõus osaliselt muude tulude määra langust. Seetõttu on muudatuste mõju valla üksikisiku tulumaksu laekumisele 2026. aastal mõõdukas.

Alates 2027. aastast, mil pensioni- ja muudelt tuludelt kohalikele omavalitsustele laekuvad tulumaksu määrad ühtlustuvad, muutub füüsilise isiku tulumaksu laekumine prognoositavamaks ning väheneb elanikkonna vanuselisest struktuurist tulenev mõju valla tulubaasile.

Maamaks (3030)

Maamaksuga maksustatakse Eestis kogu maa, välja arvatud maa, millel majandustegevus on seaduse alusel keelatud. Kuigi maamaks on riiklik maks, laekub see **täies ulatuses kohaliku omavalitsuse eelarvesse**. Maamaksu suurus sõltub maa maksustamishinnast ja kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud maksumäärast.

2025. aastal oli maamaksu laekumise prognoosis arvestatud ligikaudu **28% kasvuga**, mis tulenes eelkõige maa maksustamishindade muutusest. Järgnevatel aastatel, sealhulgas **2026. aastal**, on maamaksu laekumise kasvuks prognoositud ligikaudu **10%**, kajastades stabiilsemat maksukeskkonda.

Lääne-Nigula Vallavolikogu on kehtestanud 2026. aastaks maamaksumäärad vastavalt maamaksuseadusele.

Elamumaale ja maatulundusmaa õuemaale kõlvikule kehtib maksumäär **1,0%** maa maksustamishinnast aastas, ülejäänud maatulundusmaale **0,4%**, ning muule maale samuti **1,0%**. Maamaksu aastase suurenemise maksimaalseks piirmääraks on kehtestatud **25%**, et tagada maksukoormuse järkjärguline kasv ning vältida ootamatuid ja järske maksutõuse.

Lisaks rakendatakse kodualuse maa maksusoodustust **kuni 500 euro** ulatuses maksumaksja kohta. 2026. aasta eelarveprojektis on maamaksu laekumiseks kavandatud **737 000 eurot**, mis moodustab ligikaudu **7,2% maksutuludest** ja **3,8% põhitegevuse tuludest**.

Parkimistasu (3047)

Parkimistasu on Lääne-Nigula vallas kohalik maks, mida kogutakse **Österby ja Nõva sadama parkimisalal**.

2026. aasta eelarves on parkimistasu laekumiseks kavandatud **2 000 eurot**, mis moodustab **alla 0,1% maksutuludest** ja **0,01% põhitegevuse tuludest**. Parkimistasu osakaal valla tulubaasis on marginaalne ning selle mõju eelarve kogumahule väike.

4.2 Tulud kaupade ja teenuste müügist

Tulud kaupade ja teenuste müügist on **2026. aasta eelarves** kavandatud **2 132 052 eurot**, mis on **81 040 eurot** ehk **4%** rohkem võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega.

Tulude kasv tuleneb eelkõige majandustegevusest saadavate tulude suurenemisest, mis on **2026. aastaks** planeeritud **2 111 052 eurot**, kasvades võrreldes eelmise aastaga **81 540 eurot** ehk **3,6%**.

Haridusalasest tegevusest saadavad tulud vähenevad **6,4%**, moodustades 2026. aastal **615 805 eurot**, mis on **41 765 eurot** vähem kui 2025. aastal. Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud vähenevad **6,6%**, ulatudes **81 749 euroni**. Samuti vähenevad tulud transpordialasest tegevusest ning muudelt majandusaladelt.

Samas on märgata kasvu mitmes tegevusvaldkonnas. Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest suurenevad **6 000 euro**ni, ning tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest kasvavad **8 620 euro**ni, mis on seotud teenuste mahu suurenemise ja täpsustunud tuluprognosisga. Sotsiaalialasest tegevusest saadavad tulud kasvavad **9,0%**, ulatudes **1 298 028 euro**ni.

Üüri- ja renditulud on 2026. aastaks kavandatud **84 350 euro**t, mis on **9 082 euro**t ehk **12,1%** rohkem kui 2025. aastal. Muude toodete ja teenuste müügist saadav tulu kasvab **33,3%**, ulatudes **12 200 euro**ni.

Riigilõivude laekumine on 2026. aastal kavandatud **21 000 euro**t, mis on **500 euro**t ehk **2%** vähem kui eelmisel aastal.

Tabel 5 Tulud kaupade ja teenuste müügist

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
Tulud kaupade ja teenuste müügist	2 051 012	2 133 341	-1 289	2 132 052	81 040	4,0 %
Riigilõivud	21 500	21 000		21 000	-500	-2 %
<i>Riigilõivud</i>	21 500	21 000		21 000	-500	-2 %
Tulud majandustegevusest	2 029 512	2 112 341	-1 289	2 111 052	81 540	3,6 %
<i>Tulud haridusalasest tegevusest</i>	657 570	637 779	-21 974	615 805	-41 765	-6,4 %
<i>Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	2 000	6 000	0	6 000	4 000	200 %
<i>Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	2 500	6 150	2 470	8 620	6 120	245 %
<i>Tulud sotsiaalialasest tegevusest</i>	1 190 695	1 298 028		1 298 028	107 333	9,0 %
<i>Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud</i>	87 529	81 549	200	81 749	-5 780	-6,6 %
<i>Tulud keskkonnavalasest tegevusest</i>		800		800	800	
<i>Tulu transpordialasest tegevusest</i>	1 300	500		500	-800	-62 %
<i>Tulud muudelt majandusaladelt</i>	3 500	3 000		3 000	-500	-14,3 %
<i>Üür ja rent</i>	75 268	66 335	18 015	84 350	9 082	12,1 %
<i>Muude toodete ja teenuste müük</i>	9 150	12 200		12 200	3 050	33,3 %

Riigilõivud (320) 2026. aastaks on riigilõivude laekumine prognoositud **21 000 euro**t, mis on **500 euro**t vähem (**-2%**) võrreldes 2025. aastaga. Riigilõivude laekumine sõltub eelkõige ehitus- ja kasutuslubade ning projekteerimistingimuste taotluste mahust.

Tulud haridusalasest tegevusest (3220) on 2026. aastal kavandatud **615 805 euro**t, mis on **41 765 euro**t ehk **6,4% vähem** võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega.

Haridusalase tegevuse tulud koosnevad peamiselt koolitusteenuste osutamisest, koolieelsete lasteasutuste kohatasudest, toitlustamiskulude katteks võetavatest tasudest, õppekavaväliste tegevuste tuludest ning muudest haridusalastest teenustest saadavatest tuludest.

Teiste kohalike omavalitsuste osalemist üldhariduskoolide tegevuskulude katmisel reguleerib põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83⁷. Arvestusliku õppekoha tegevuskulu maksumuse kavandamisel on arvestatud **116 eurot õpilase kohta kuus**.

Tulude vähenemine on seotud alusharidusteenuste vastastikuse osutamise tasaarvestuse muutumisega, kuna teiste omavalitsuste laste ja Lääne-Nigula valla laste osakaal lasteaedades on võrreldes eelmise aastaga tasakaalustunud.

Vastavalt alusharidusseaduse § 46-le⁸ kaetakse lasteasutuste majandamiskulud, personali töötasu ja sotsiaalmaks ning õppevahendite kulud valla- või linnaeelarvest ning valla- või linnavolikogu otsusel osaliselt vanemate poolt. Vanemate poolt tasutav kohatasu ühe lapse kohta ei või ületada **20% Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäärast**.

2026. aastal õpib Lääne-Nigula valla haridusasutustes kokku **163 last** teistest omavalitsustest, sh:

- 13 last lasteaedades
- 128 last põhikoolides
- 22 õpilast keskkoolis

Teistes omavalitsustes õpib kokku **71 Lääne-Nigula last**, sh:

- 12 last lasteaedades,
- 59 last kooliastmetel.

Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest (3221) on 2026. aastal kavandatud **6 000 eurot**. Tulu hõlmab raamatukogude, rahva- ja kultuurimajade ning muuseumide ja näituste tasulistest teenustest saadavaid tulusid, samuti reklaami müügi tulu ning muid kultuuri- ja kunstiasutuste tegevusest laekuvaid tulusid.

Tulu spordi- ja puhkeasutuste majandustegevusest (3222) on 2026. aastal kavandatud **8 620 eurot**, mis on **6 120 eurot ehk 245%** rohkem võrreldes 2025. aastaga. Tulu saadakse spordibaaside ja spordikomplekside kasutamisest ning muudest spordi- ja puhkealase tegevusega seotud teenustest.

Tulud sotsiaalalialasest tegevusest (3224) on 2026. aastal kavandatud **1 298 028 eurot**, mis on **107 333 eurot ehk 9%** rohkem võrreldes 2025. aastaga.

Tulude kasv tuleneb:

- hooldekodude kohatasu tõusust keskmiselt ca **125 eurot** hooldatava kohta,
- hooldusteenuse mahu ja täitumuse kasvust.

Sotsiaalalialane tegevus on jätkuvalt **suurim kaupade ja teenuste müügitulu allikas**, moodustades **üle 61%** kogu selle valdkonna tuludest.

Tulud elamu- ja kommunaalmajandusest (3225) on 2026. aastal kavandatud **81 749 eurot**, mis on **5 780 eurot ehk 6,6%** vähem võrreldes 2025. aastaga.

⁷ [Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus](#)

⁸ [Alusharidusseadus](#)

Tulud hõlmavad elamute ja korterite üüri- ja renditulu, elektrienergia müügist, vee- ja kanalisatsiooniteenustest ning soojuste ja kütte müügist saadavaid tulusid, samuti muid elamu- ja kommunaaltegevusega seotud tulusid.

Keskkonnaalaste teenuste tulud (3226) on 2026. aastal kavandatud **800 eurot**, mis on seotud Noarootsi osavalla jäätme keskuse teenuste müügist saadava tuluga.

Tulud transpordi- ja sidealasest tegevusest (3230) on 2026. aastal kavandatud **500 eurot**. Tulu on seotud Eesti Posti sidepunkti teenuste osutamisega valla raamatukogudes.

Tulude vähenemine võrreldes eelmise aastaga on tingitud Eesti Posti teavitusest postipunktide sulgemise kohta, mille tulemusel on teenuse osutamise maht vähenenud.

Tulud muudelt majandusaladelt (3232) on 2026. aastal kavandatud **3 000 eurot** ning need on seotud maanteetranspordist saadava tuluga.

Üüri- ja rendituludena (3233) on 2026. aastal kavandatud tulud valla omandis olevatelt eluruumidelt, mitteeluruumidelt ning maa rendile andmisest, summas **84 350 eurot**.

Muude toodete ja teenuste müük (3238) on 2026. aasta eelarves kavandatud **12 200 eurot**, mis sisaldab peamiselt valla poolt pakutavat heakorra – ja muude teenuste müüki jne.

4.3 Saadud toetused tegevuskuludeks

Saadud toetused moodustavad **2026. aasta eelarves põhitegevuse tuludest 35,5% ehk 6 907 448 eurot, mis on 32 282 eurot ehk 0,5% vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Saadud toetuste maht tervikuna jääb võrreldes eelmise aastaga suhteliselt stabiilseks, kuid toetuste struktuuris toimuvad olulised muutused.

Tabel 6 Saadud toetused tegevuskuludeks

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
Saadud toetused	6 939 730	6 274 440	633 008	6 907 448	-32 282	-0,5 %
Saadud sihtfinantseerimine	537 738	37 587	17 228	54 815	-482 923	-89,8 %
<i>Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine</i>	537 738	37 587	17 228	54 815	-482 923	-89,8 %
Saadud tegevustoetused	6 401 992	6 236 853	615 780	6 852 633	450 641	7,0 %
<i>Kohaliku omavalitsuse tasandus- ja toetusfond</i>	6 335 699	6 180 053	615 780	6 795 833	460 134	7,3 %
<i>Saadud tegevustoetused</i>	66 293	56 800	0	56 800	-9 493	-14,3%

Tegevuskuludeks saadud sihtfinantseerimine (3500) on 2026. aastal **54 815 eurot**, mis on **482 923 eurot ehk 89,8% vähem** kui 2025. aastal.

Vähenedmine tuleneb peamiselt sellest, et 2025. aastal kajastusid eelarves mitmed suuremahulised projektitoetused (sh Erasmus+ toetused ning Taebla Loomemaja PEEK projekti rahastus), mis 2026. aastal ei jätku.

- **Projekt „Kodud tuleohutuks“ – 10 000 eurot**

Projekt viiakse ellu koostöös Päästeameti ja Lääne-Nigula Vallavalitsusega. Toetuse eesmärk on parandada kodude tuleohutust ning ennetada tuleõnnetusi.

- **Projekt nr 2021-2027.4.02.23-0014 „Läänemaa noorte toetamine ja konkurentsivõime suurendamine tööturul“**

Projekti eesmärk on toetada mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noorte) konkurentsivõimet, tööturule jõudmist ja haridussüsteemi lõimumist noortegarantii tugisüsteemi kaudu.

Projekti raames töötab Lääne-Nigula vallas noorte heaoluspetsialist koormusega 0,8 ning 2026. aasta töötasu on kavandatud summas **23 037 eurot**.

Projektis osalevad Läänemaa kolm omavalitsust ning tegevusi koordineerib SA Läänemaa.

- **Projekt „Sport Koolis“ – Taebla Kooli pilootprojekt**

Projekti rahastatakse võrdselt Lääne-Nigula Vallavalitsuse ja Lääne Maakonna Spordiliit Läänela poolt. Valla omaosalus on **4 550 eurot**.

Projekti eesmärk on pakkuda 1. ja 2. klassi õpilastele kaks täiendavat 45 minutilist liikumisõppe tundi nädalas treeneri juhendamisel ning võimaldada õppeperioodi jooksul tutvuda vähemalt kolme erineva spordialaga.

Peale I lugemist on sisse viidud Riigi Tugiteenuste Keskuse poolt eraldatav toetus:

- **„Vaimse tervise teenuse toetus kohalikule omavalitsusele“ – summas 11 786 eurot.**

Toetuse eesmärk on parandada vaimse tervise teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti kohalikul tasandil.

- **Lääne-Nigula Noortekeskuse Erasmus+ projekti 2024-KA153-08 jääk – 5 442 eurot** on kantud 2026. aasta eelarvesse.

Projekti raames osalesid Lääne-Nigula Noortekeskuse ja Lääne-Nigula Raamatukogu töötajad õppereisil Irimaal, kus tutvuti sealsete noorsoo- ja raamatukoguteenuste korralduse ning parimate praktikatega. Õppereisi eesmärk oli arendada töötajate erialaseid teadmisi ja oskusi ning rakendada saadud kogemusi kohalike teenuste kvaliteedi parandamisel.

Tasandus- ja toetusfondi 2026. aasta eraldised on täpsustatud riigieelarve menetluse käigus ning Lääne-Nigula valla eelarves on arvestatud riigi poolt kinnitatud ja avaldatud eraldissummadega.

Tasandus- ja toetusfondi (3520) maht oli esialgses 2026. aasta eelarveprojekti planeeritud 6 236 853 eurot, kuid pärast riigieelarve esimest lugemist suurendati fondi eraldist 615 780 euro võrra.

Toetusfondi kaudu rahastatakse järgmisi kululiike.

Üldhariduskoolide pidamiseks eraldatav toetus tasandus- ja toetusfondist on **4 306 929 eurot**, mis suurenes pärast esimest lugemist **539 456 euro võrra**.

Toetuse jaotus on järgmine:

- üldhariduskoolide õpetajate tööjõukulud – **3 713 564 eurot**;
- koolide direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulud – **122 691 eurot**;
- õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täiendkoolitused – **13 732 eurot**;
- õppekirjandus – **46 341 eurot**;
- tõhustatud ja eritoe tegevuskulud – **256 128 eurot**;
- koolilõuna ja kultuuriranitsa toetus – **154 473 eurot**.

Lisaks eraldatakse tasandus- ja toetusfondist:

- alushariduse õpetajate tööjõukuludeks – **74 317 eurot**;
- huvihariduse ja -tegevuse toetuseks – **106 411 eurot** (toetuse mahtu vähendati alates 2025. aastast **6% võrra**);
- suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamiseks – **13 334 eurot**;
- toimetulekutoetuse maksmise hüvitiseks – **138 390 eurot** (pärast esimest lugemist vähenes summa **5 636 euro võrra**);
- vaimse tervise edendamise toetuseks – **11 786 eurot**;
- rahvastikutoimingute kulude hüvitiseks – **10 eurot**;
- kohalike teede hoiu toetuseks – **491 801 eurot**, mis muutus pärast esimest lugemist **1 770 euro võrra** väiksemaks.

Muud saadud tegevustoetused (3521) hõlmavad riigipoolset toetust **Noarootsi õpilaskodu pidamiseks summas 56 800 eurot**.

Muud ühekordsed sihtotstarbelised toetused hallatavatele asutustele kantakse eelarvesse jooksvalt, kuna nende laekumist on keeruline ette prognoosida ning nendega kaasneb tavaliselt vastav sihtotstarbeline kulu.

4.4 Muud tegevustulud

Muud tegevustulud (3825) on valdavalt keskkonnatasud. 2026. aasta eelarves on nende maht **210 300 eurot**, mis sisaldab maardlate kaevandamise tasu, kohaliku tähtsusega maardlate kaevandamisõiguse tasu, vee erikasutuse tasu ning muid keskkonnavalaseid tasusid.

5. Põhitegevuse kulud

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 53⁹ kohaselt tuleb põhitegevuse kulude eelarveosa jaotada majandusliku sisu järgi vähemalt kaheks osaks – antavad toetused ja muud tegevuskulud.

Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarve on jaotatud majandusliku sisu alusel järgmiselt:

- antavad sotsiaaltoetused
- antavad muud toetused

---

⁹ [Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus](#)

- tööjõukulud
- majandamiskulud
- muud tegevuskulud

Lisaks on põhitegevuse kulud jaotatud tegevusvaldkondade lõikes:

- üldised valitsussektori teenused,
- avalik kord ja julgeolek,
- majandus,
- keskkonnakaitse,
- elamu- ja kommunaalmajandus,
- tervishoid,
- vaba aeg, kultuur ja religioon,
- haridus,
- sotsiaalne kaitse.

Lääne-Nigula valla 2026. aasta eelarves on **põhitegevuse kulud kavandatud summas 18 262 725 eurot, mis on 1 013 884 eurot ehk 5,9 % rohkem võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega.**

Võrreldes esialgse 2026. aasta eelarveprojektiga suurenesid **põhitegevuse kulud** pärast muudatusettepanekute arvestamist **664 914 euro võrra ehk 3,8 %.**

Tabel 7 Põhitegevuse kulud kululiikide järgi

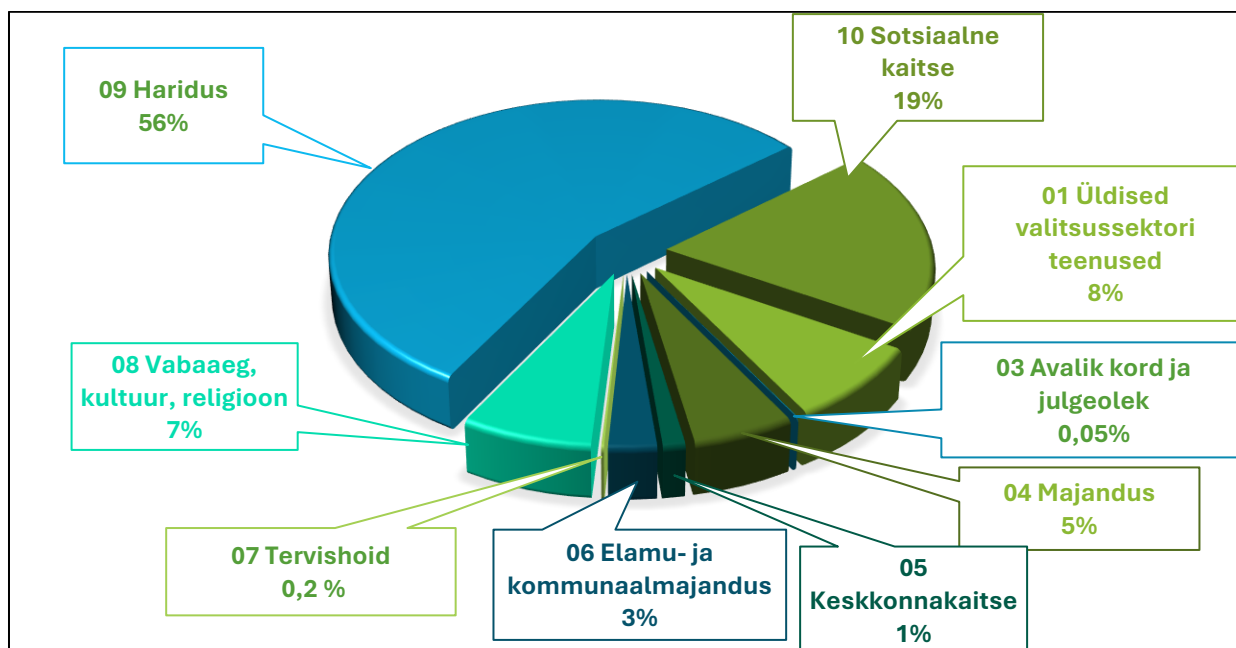
KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	17 248 841	17 597 811	664 914	18 262 725	1 013 884	5,9 %
Antud sotsiaaltoetused	1 141 116	1 368 917	55 893	1 424 810	283 694	24,9 %
Antud muud toetused	288 070	166 980	0	166 980	-121 090	-42,0 %
Tööjõukulud	10 345 477	10 856 849	364 541	11 221 390	875 913	8,5 %
Majandamiskulud	5 462 393	5 149 884	244 480	5 394 364	-68 029	-1,2 %
Muud tegevuskulud	11 785	55 181		55 181	43 396	368,2 %

Lisaks majanduslikule sisule jaotatakse kulud ka tegevusvaldkondade lõikes. Tegevusvaldkondade liigitus põhineb avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi¹⁰ lisa 3 klassifikaatoril.

¹⁰ [Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend](#)

Tabel 8 Põhitegevuse kulude jaotus ja võrdlus valdkondade lõikes

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koond-eelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	17 248 841	17 597 811	664 914	18 262 725	1 013 884	5,9 %
01 Üldised valitsussektori teenused	1 559 077	1 435 153	65 403	1 500 556	-58 521	-3,8 %
02 Riigikaitse	9 493			0	-9 493	-100,0 %
03 Avalik kord ja julgeolek	7 065	8 900		8 900	1 835	26,0 %
04 Majandus	996 868	984 340	9 312	993 652	-3 216	-0,3 %
05 Keskkonnakaitse	191 884	217 450	2 000	219 450	27 566	14,4 %
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	482 210	467 193	5 050	472 243	-9 967	-2,1 %
07 Tervishoid	35 525	27 042	11 786	38 828	3 303	9,3 %
08 Vaba-aeg, kultuur, religioon	1 309 792	1 271 526	27 126	1 298 652	-11 140	-0,9 %
09 Haridus	9 722 287	9 789 961	491 237	10 281 198	558 911	5,7 %
10 Sotsiaalne kaitse	2 934 640	3 396 246	53 000	3 449 246	514 606	17,5 %

Joonis 6 Põhitegevuse kulude jagunemine kululiikide lõikes

Joonis kajastab Lääne-Nigula valla 2026. aasta põhitegevuse kulude jaotust tegevusvaldkondade lõikes. Suurima osa kuludest moodustab haridusvaldkond, millele suunatakse üle poole põhitegevuse kuludest. Järgnevad sotsiaalse kaitse ning üldised valitsussektori teenused. Ülejäänud valdkondade osakaal põhitegevuse kuludes on märkimisväärselt väiksem, jäädes alla kümne protsendi.

Tabel 9 Kulude jaotus valdkondade järgi

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	17 248 841	17 597 811	664 914	18 262 725	1 013 884	5,9 %
01 Üldised valitsussektori teenused	1 559 077	1 435 153	65 403	1 500 556	-58 521	-3,8 %
45 Muud toetused	20 225	18 802		18 802	-1 423	-7,0 %
50 Tööjõukulud	829 201	783 602	10 903	794 505	-34 696	-4,2 %
55 Majanduskulud	698 866	579 149	54 500	633 649	-65 217	-9,3 %
60 Muud tegevuskulud	10 785	53 600		53 600	42 815	397,0 %
02 Riigikaitse	9 493			0	-9 493	-100,0 %
55 Majanduskulud	9 493			0	-9 493	-100,0 %
03 Avalik kord ja julgeolek	7 065	8 900		8 900	1 835	26,0 %
45 Muud toetused	1 800			0	-1 800	-100,0 %
55 Majanduskulud	5 265	8 900		8 900	3 635	69,0 %
04 Majandus	996 868	984 340	9 312	993 652	-3 216	-0,3 %
45 Muud toetused	45 156	46 728		46 728	1 572	3,5 %
50 Tööjõukulud	398 013	426 958	3 212	430 170	32 157	8,1 %
55 Majanduskulud	553 699	510 654	6 100	516 754	-36 945	-6,7 %
05 Keskkonnakaitse	191 884	217 450	2 000	219 450	27 566	14,4 %
50 Tööjõukulud	63 109	70 490		70 490	7 381	11,7 %
55 Majanduskulud	128 775	146 960	2 000	148 960	20 185	15,7 %
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	482 210	467 193	5 050	472 243	-9 967	-2,1 %
50 Tööjõukulud	266 642	275 957		275 957	9 315	3,5 %
55 Majanduskulud	215 568	191 236	5 050	196 286	-19 282	-8,9 %
07 Tervishoid	35 525	27 042	11 786	38 828	3 303	9,3 %
41 Sotsiaaltoetused	5 885		5 893	5 893	9	0,1 %
55 Majanduskulud	29 641	27 042	5 893	32 935	3 295	11,1 %
08 Vabaaeg, kultuur, religioon	1 309 792	1 271 526	27 126	1 298 652	-11 140	-0,9 %
41 Sotsiaaltoetused				0	0	
45 Muud toetused	147 683	101 450	0	101 450	-46 233	-31,3 %
50 Tööjõukulud	558 102	604 221	1 606	605 827	47 725	8,6 %
55 Majanduskulud	604 007	565 855	25 520	591 375	-12 632	-2,1 %
09 Haridus	9 722 287	9 789 961	491 237	10 281 198	558 911	5,7 %
41 Sotsiaaltoetused	76 859	65 250		65 250	-11 609	-15,1 %
45 Muud toetused	73 206			0	-73 206	-100,0 %

50 Tööjõukulud	7 082 623	7 361 496	348 820	7 710 316	627 693	8,9 %
55 Majanduskulud	2 489 599	2 362 174	142 417	2 504 591	14 992	0,6 %
60 Muud tegevuskulud		1 041		1 041	1 041	
10 Sotsiaalne kaitse	2 934 640	3 396 246	53 000	3 449 246	514 606	17,5 %
41 Sotsiaaltoetused	1 058 373	1 303 667	50 000	1 353 667	295 294	27,9 %
50 Tööjõukulud	1 147 787	1 334 125		1 334 125	186 338	16,2 %
55 Majanduskulud	727 480	757 914	3 000	760 914	33 434	4,6 %
60 Muud tegevuskulud	1 000	540		540	-460	-46,0 %

Põhitegevuse kulude muutuse analüüs 2026. aastal

2026. aasta eelarves on põhitegevuse kulud kavandatud kokku **18 262 725 eurot, mis on 1 013 884 eurot ehk 5,9 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulude suurenemine on peamiselt seotud hariduse ja sotsiaalse kaitse valdkonna kulude kasvuga ning tööjõukulude suurenemisega.

Suurim kulude kasv valdkondade lõikes

Kõige suurem kulude kasv on sotsiaalse kaitse valdkonnas, kus kulud suurenevad **514 606 eurot ehk 17,5 %**. Kasv on seotud eelkõige sotsiaaltoetuste mahu suurenemise ning teenuste pakkumise laienemisega.

Hariduse valdkonna kulud suurenevad **558 911 eurot ehk 5,7 %**. Kasv tuleneb peamiselt tööjõukulude suurenemisest, sealhulgas õpetajate ja muu haridustöötajate palgakulude kasvust, samuti majandamiskulude mõõdukast suurenemisest.

Keskkonnakaitse valdkonnas kasvavad kulud **27 566 eurot ehk 14,4 %**, mis on seotud majandamiskulude suurenemisega.

Tervishoiu valdkonna kulud suurenevad **3 303 eurot ehk 9,3 %**, sh täiendavate teenuste rahastamise tõttu.

Avaliku korra ja julgeoleku valdkonnas kasvavad kulud **26,0 %**, kuid absoluutne mõju kogukuludele on väike.

Kulude vähenemine valdkondade lõikes

Kulude vähenemine on märgatav eelkõige järgmistes valdkondades:

- Üldised valitsussektori teenused vähenevad **58 521 eurot ehk 3,8 %**, peamiselt majandamiskulude ja tööjõukulude vähenemise tõttu.
- Elamu- ja kommunaalmajanduse kulud vähenevad **9 967 eurot ehk 2,1 %**.
- Vaba aja, kultuuri ja religiooni valdkonna kulud vähenevad **11 140 eurot ehk 0,9 %**, peamiselt muude toetuste vähenemise tõttu.
- Majanduse valdkonna kulud vähenevad **3 216 eurot ehk 0,3 %**.

Riigikaitse valdkonna kulud 2026. aastal ei ole kavandatud, mistõttu vähenemine võrreldes 2025. aastaga on **9 493 eurot ehk 100 %**.

Majandusliku sisu lõikes

Majandusliku sisu järgi on suurim kasv seotud tööjõukuludega, mis suurenevad **875 913 eurot ehk 8,5 %**. Olulist kasvu näitavad ka sotsiaaltoetused, mis suurenevad **283 694 eurot ehk 24,9 %**.

Majandamiskulud kokku vähenevad mõõdukalt ning muude tegevuskulude osakaal on väike, kuid üksikutes valdkondades on nende muutus protsentuaalselt suur tulenevalt madalast baastasemest.

5.1 Üldised valitsemissektori teenused

Üldiste valitsussektori teenuste põhitegevuse kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **1 500 556 eurot**, mis moodustab põhitegevuse kuludest ligikaudu **8,2 %**. Võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega **vähenevad kulud 58 521 eurot ehk 3,8 %**.

Muude toetuste andmiseks on kavandatud **18 802 eurot**, mis moodustab **1,3 %** valdkonna kuludest ja ligikaudu **0,1 % põhitegevuse kuludest**. Summa sisaldab peamiselt liikmemakse Eesti Saarte Kogule, Rannakalanduse Seltsile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, MTÜ-le Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus ning MTÜ-le Kodukant Läänemaa.

Ülejäänud kulud moodustavad muud tegevuskulud kokku **1 481 754 eurot ehk 98,7%** valdkonna kuludest ja **8,1%** põhitegevuse kuludest, sealhulgas:

- tööjõukulud **794 505 eurot, mis moodustavad 53,0 %** valdkonna kuludest;
- majandamiskulud **633 649 eurot, mis moodustavad 42,2 %** valdkonna kuludest;
- muud tegevuskulud **53 600 eurot, mis moodustavad 3,6 %** valdkonna kuludest.

Tabel 10 Üldised valitsussektori teenused

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
01 ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED	1 559 077	1 435 153	65 403	1 500 556	-58 521	-3,8 %
01111 Valla- ja linnavolikogu	136 164	152 383	7 691	160 074	23 910	17,6 %
50 Tööjõukulud	124 964	124 183	7 691	131 874	6 910	5,5 %
55 Majanduskulud	11 200	28 200		28 200	17 000	151,8 %
01112 Valla- ja linnavalitsus	1 369 403	1 214 193	57 712	1 271 905	-97 498	-7,1 %
45 Muud toetused	0	225		225	225	
50 Tööjõukulud	704 237	659 419	3 212	662 631	-41 606	-5,9 %
55 Majanduskulud	662 666	550 949	54 500	605 449	-57 217	-8,6 %
60 Muud tegevuskulud	2 500	3 600		3 600	1 100	44,0 %

01114 Kohaliku omavalitsuse üksuse reservfond	8 285	50 000		50 000	41 715	503,5 %
55 Majanduskulud				0	0	
60 Muud tegevuskulud	8 285	50 000		50 000	41 715	503,5 %
01600 Muud üldised valitsussektori teenused	45 225	18 577		18 577	-26 648	58,9 %
45 Muud toetused	20 225	18 577		18 577	-1 648	8,1 %
50 Tööjõukulud				0	0	
55 Majanduskulud	25 000			0	-25 000	100,0 %

Vallavolikogu (01111) kulud on 2026. aasta eelarves kavandatud 160 074 eurot, mis on 23 910 eurot ehk 17,6 % rohkem kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Tööjõukulud moodustavad **131 874 eurot**, kasvades võrreldes 2025. aastaga **6 910 euro võrra ehk 5,5 %**. Tööjõukulude hulka kuuluvad vallavolikogu, volikogu komisjonide ja osavallakogude liikmetele makstavad tasud ja hüvitised koos tööjõumaksudega. Tööjõukulude suurenemine on seotud muudatusettepanekuga luua volikogu sekretäri ametikoht koormusega 0,5.

Majandamiskuludeks on kavandatud **28 200 eurot, mis on 17 000 eurot ehk 151,8 % rohkem** kui 2025. aastal. Kulude suurenemine on peamiselt seotud:

- vallavolikogu istungite otseülekannete korraldamise kulude kasvuga ligikaudu 4 000 euro võrra;
- volikogu istungite ja komisjonide tööks vajaliku inventari soetamisega summas ligikaudu 10 000 eurot;
- vallavolikogu poolt antavate meenete kulude suurenemisega ligikaudu 3 000 euro võrra.

Lääne-Nigula Vallavolikogu juurde kuuluva Noortevolikogu tegevuse toetamiseks on eelarves ette nähtud **2 200 eurot**.

Vallavalitsus 01112 kulud on 2026. aasta eelarves kavandatud **1 271 905 eurot, mis on 97 498 eurot ehk 7,1 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Muude toetuste all on kavandatud **225 eurot**, mis kajastab Noarootsi osavalla eelarves Eesti Saarte Kogu liikmemaksu.

Tööjõukuludeks on kavandatud **662 631 eurot, mis on 41 606 eurot ehk 5,9 % vähem** kui 2025. aastal.

Tööjõukulude vähenemine on seotud Lääne-Nigula Vallavolikogu 22.04.2025 otsusega nr 1-3/25-20 „Vallavalitsuse liikmete ametist vabastamine, vallavalitsuse liikmete arvu kinnitamine, vallavalitsuse liikmete kinnitamine ja palgaliste vallavalitsuse liikmete ametisse nimetamine“. Samas suurendati pärast esimest lugemist tööjõukulusid **3 212 euro võrra** seoses töötajate töötasude korrigeerimisega (2×100 eurot kuus koos maksudega 12 kuu arvestuses).

Majandamiskuludeks on kavandatud **605 449 eurot, mis on 57 217 eurot ehk 8,6 % vähem** kui 2025. aastal. Majandamiskulusid on korrigeeritud lähtuvalt 2025. aasta eelarve täitmise prognoosist ning eelarves on arvestatud järgmiste muudatustega:

- Lõuna - ja Põhja piirkonna eelarves on arvestatud osavaldade remondikuludeks kokku **50 000 eurot**;

- suurendatud on Nõva osavalla kommunaalkulusid (küte ja soojamajandus) **2 000 euro võrra**;
- suurendatud on Taebla vallamaja kommunaalkulusid (küte ja soojamajandus) **2 500 euro võrra**.

Muud tegevuskuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **3 600 eurot**, mis hõlmavad muid makse, lõive ja trahve. Võrreldes 2025. aastaga on kulud suurenenud **1 100 euro võrra ehk 44,0%**.

Reservfondi (01114) maht on 2026. aasta eelarves kavandatud **50 000 eurot**. Võrreldes 2025. aasta esialgse eelarvega, mil reservfondi suurus oli **58 000 eurot**, on reservfondi mahtu vähendatud **8 000 euro võrra**.

Muude üldiste valitsussektorite teenuste 01600 all on kajastatud liikmemaksud Rannakalanduse Seltsile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus MTÜ-le ning Kodukant Läänemaale.

2025. aasta eelarves oli lisaks kajastatud ka kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kulud summas **25 000** eurot.

5.2 Tsiviilkaitse

Tsiviilkaitse 02200 kulud käesoleval aastal eelarve koostamise hetkel puuduvad. 2025. aastal kajastus tsiviilkaitse valdkonnas laekunud toetuse kasutamine summa **9 493** eurot. Kuigi tsiviilkaitse kulusid 2026. aasta eelarves hetkel kavandatud ei ole, osaleb Lääne-Nigula vald kogukonna turvalisuse arendamise programmis (TAP), mille eesmärk on tugevdada kogukonna valmisolekut kriisideks ning arendada kohaliku tasandi turvalisuse korraldust.

5.3 Avalik kord ja julgeolek.

Avaliku korra ja julgeoleku valdkonna kuludeks on 2026. aastal planeeritud kokku **8 900 eurot**.

Päästeteenuste (03200) kulureal kajastatakse päästekomandode elektrikulud ning kindlustusmaksed.

Muu avaliku korra ja julgeoleku (03600) valdkonnas on kavandatud kulud Noarootsi piirkonnas (Riguldi, Hosby ja Österby) paiknevate valvekaamerate töö tagamiseks ning nende hooldustasud. Samuti on arvestatud osavaldades paiknevate generaatorite hoolduskuludega.

5.4 Majandus

Majanduse valdkonna põhitegevuse kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **993 652 eurot**, mis moodustab ligikaudu **5,4 %** valla põhitegevuse kuludest. Võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega on kulud vähenenud **3 216 eurot ehk 0,3 %**.

Kulud jaotuvad järgmiselt:

- **muud toetused** on kavandatud summas **46 728 eurot**, mis moodustab ligikaudu **4,7 %** valdkonna kuludest;
- **tööjõukulud** on kavandatud summas **430 170 eurot**, moodustades umbes **43,3 %** valdkonna kuludest;

- **majandamiskulud** on kavandatud summas **516 754 eurot**, moodustades ligikaudu **52,0 %** valdkonna kuludest.

Majanduse valdkonna kulud on võrreldes eelmise aastaga püsinud üldjoontes stabiilsed ning muutus on marginaalne.

Tabel 11 Majandus

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koond-eelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
04 MAJANDUS	996 868	984 340	9 312	993 652	-3 216	-0,3 %
04210 Põllumajandus	144 542	74 544		74 544	-69 998	-48,4 %
50 Tööjõukulud	141 292	69 844		69 844	-71 448	-50,6 %
55 Majanduskulud	3 250	4 700		4 700	1 450	44,6 %
04360 Muu energia- ja soojamajandus			6 100	6 100	6 100	
55 Majanduskulud			6 100	6 100	6 100	
04430 Ehitus		62 013		62 013	62 013	
50 Tööjõukulud		61 013		61 013	61 013	
55 Majanduskulud		1 000		1 000	1 000	
04510 Maanteetransport	526 401	539 941		539 941	13 540	2,6 %
50 Tööjõukulud	61 012	71 852		71 852	10 840	17,8 %
55 Majanduskulud	465 389	468 089		468 089	2 700	0,6 %
04512 Ühistranspordi korraldus	4 986			0	-4 986	-100,0 %
50 Tööjõukulud	2 586			0	-2 586	-100,0 %
55 Majanduskulud	2 400			0	-2 400	-100,0 %
04520 Veetransport	30 501	26 174		26 174	-4 327	-14,2 %
50 Tööjõukulud	14 531	14 579		14 579	48	0,3 %
55 Majanduskulud	15 970	11 595		11 595	-4 375	-27,4 %
04730 Turism	50 906	52 061		52 061	1 155	2,3 %
45 Muud toetused	45 156	46 728		46 728	1 572	3,5 %
50 Tööjõukulud		2 408		2 408	2 408	
55 Majanduskulud	5 750	2 925		2 925	-2 825	-49,1 %
04740 Üldmajanduslikud arendusprojektid	50 940	15 500		15 500	-35 440	-69,6 %
55 Majanduskulud	50 940	15 500		15 500	-35 440	-69,6 %
04900 Muu majandus (sh majanduse haldus)	188 592	214 107	3 212	217 319	28 727	15,2 %
50 Tööjõukulud	178 592	207 262	3 212	210 474	31 882	17,9 %
55 Majanduskulud	10 000	6 845		6 845	-3 155	-31,6 %

Põllumajandus (04210–maakorraldus) valdkonna kuludeks on kavandatud **74 544 eurot**, mis on **69 998 eurot ehk 48,4 % vähem** kui 2025. aastal. Vähenemine tuleneb peamiselt tööjõukulude vähenemisest, kuna maakorralduse tegevusala all varasemalt kajastatud ehitusega tegelevate spetsialistide palgakulud on ümber liigitatud ehituse valdkonda.

Valdkonnas kajastatakse maade mõõdistamise ja geodeetiliste töödega seotud kulused, samuti notari- ja kinnistamiskulused ning riigilõive.

Muu energia- ja soojamajandus 0430 valdkonnas kajastatakse 2026. aasta eelarves soojamajanduse arengukava koostamisega seotud kulud summas **6 100 eurot**.

Ehitus 04430 2026. aasta eelarves kavandatud **62 013 eurot**, millest suurema osa moodustavad ehitusvaldkonna spetsialistide tööjõukulud. Majanduskuludesse on arvestatud isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsioon summas **1 000 eurot**.

Maanteetransport 04510 valdkonna majandamiskulude all on kavandatud teede ja tänavate remondi ning korrashoiu kulud, mis jäävad alla põhivara arvelevõtu piirmäära.

Teehooldus hõlmab teede seisukorra monitooringut, greiderdamist, vajadusel materjali pealevedu, tolmutõrjet ning teeäärte niitmist. Kruuskattega teedel tehakse ühekordseid hooldustöid, nagu kraavituse parandamine, võsaraie ja raadamine, teetruupide remont ja asendamine, teeservadelt liigse materjali äravedu ning talihoole.

Nimetatud tööde teostamiseks kavandatud **465 389 eurot** jaotatakse piirkondade vahel vastavalt teede ja tänavate pikkusele, kusjuures tänavate pikkust arvestatakse teedega võrreldes viiekordselt.

Tööjõukulud sisaldavad kahe piirkonna halduri tööjõukulused summas **71 852 eurot**. Lisaks on arvestatud isikliku sõiduauto kasutamise hüvitisega summas **3 200 eurot**.

Lääne-Nigula vallas paiknevad tänavad Risti, Palivere ja Taebla asulates.

Tabel 12 Maanteetranspordi kulu osavaldade kaupa

Kullamaa osavald	57 500 €
Martna osavald	55 316 €
Noarootsi osavald	71 000 €
Nõva osavald	36 047 €
Oru osavald	51 920 €
Palivere osavald	49 966 €
Risti osavald	66 640 €
Taebla osavald	77 000 €
KOKKU	465 389 €

Ühistranspordikorraldus 04512 kulused enam eraldi arvestatud ei ole. Varasemalt on kajastatud eakate transporditeenus Nõva, Noarootsi ja Kullamaa osavallas. Kajastatakse sotsiaaltranspordi all.

Veetranspordi 04520 valdkonna kuludeks on 2026. aastal kavandatud **26 174 eurot**, mis on **4 327 eurot ehk 14,2 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Kulud hõlmavad sadamate ja veetranspordiga seotud rajatiste korrashoiu ning haldamisega seotud majandamiskulused.

Tööjõukulud on kavandatud summas **14 579 eurot** (Osmussaare saarevaht), mis on võrreldes 2025. aastaga praktiliselt samal tasemel. Majandamiskulud on kavandatud **11 595 eurot**,

vähenedes **4 375 euro võrra ehk 27,4 %**, mis tuleneb korrigeeritud hooldus- ja halduskulude prognoosist.

Turism 04730 valdkonna kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **52 061 eurot**, mis on **1 155 eurot ehk 2,3 % rohkem** kui 2025. aastal.

Muud toetused on planeeritud summas **46 728 eurot** ning need hõlmavad:

- liikmemaksu MTÜ Terra Maritimale summas **4 647 eurot**,
- SA Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse tegevustoetust summas **28 000 eurot**,
- SA Läänemaa turismivõrgustiku alase koostöö toetust summas **14 081 eurot**.

Tööjõukuludeks on kavandatud **2 408 eurot**, mis katab Nõva turismiinfopunkti töötaja tööjõukulud suvekuudel.

Majandamiskuludeks on planeeritud **2 925 eurot**, mis hõlmavad Nõva, Noarootsi ja Palivere osavaldade turismitegevusega seotud kulusid.

Üldmajanduslikud arendusprojektid 04740 kuludeks on 2026. aastal kavandatud **15 500 eurot**, mis on **35 440 eurot ehk 69,6 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Kulud sisaldavad kommunikatsioonispetsialisti eelarves esindusmeeneteks kavandatud **500 eurot** ning ehitusosakonna üldmajanduslike arendusprojektide elluviimiseks planeeritud **15 000 eurot**.

Muu majandus 04900 valdkonna kuludeks on 2026. aastal kavandatud **217 319 eurot**, mis on **28 727 eurot ehk 15,2 % rohkem** kui 2025. aastal.

Tööjõukulud on kavandatud summas **210 474 eurot**, suurenedes **31 882 euro võrra ehk 17,9 %**. Kasv on seotud majandusvaldkonna tööjõukulude suurenemisega ning arendusspetsialisti tööjõukulu arvestamisega eelarves. Arendusspetsialist viibib lapsehoolduspuhkusel ning tema tööle naasmine on prognoositud 2026. aasta jooksul.

Majandamiskulud on kavandatud summas **6 845 eurot**, vähenedes **3 155 euro võrra ehk 31,6 %**, mis tuleneb kulude täpsustatud planeerimisest.

5.4 Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse valdkonna põhitegevuse kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **219 450 eurot**, mis on **27 566 eurot ehk 14,4 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulude kasv tuleneb peamiselt bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitsega seotud tööde ja tööjõukulude suurenemisest.

Tabel 13 Keskkonnakaitse

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
05 KESKKONNAKAITSE	191 884	217 450	2 000	219 450	27 566	14,4 %
05100 Jäätmekäitlus	20 660	21 060		21 060	400	1,9 %
55 Majanduskulud	20 660	21 060		21 060	400	1,9 %

05400 Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse	171 224	196 390	2 000	198 390	27 166	15,9 %
50 Tööjõukulud	63 109	70 490		70 490	7 381	11,7 %
55 Majanduskulud	108 115	125 900	2 000	127 900	19 785	18,3 %

Prügivedu- jäätmekäitlus 05100 on kavandatud **21 060 eurot**, mis on **400 eurot ehk 1,9 % rohkem** kui 2025. aastal.

Kuludes kajastatakse prügiveoga seotud kulud jäätmejaamast ja üldkasutatavatest konteineritest, samuti ohtlike jäätmete, pakendite ja paberi kogumise korraldamise kulud.

Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse 05400 kuludeks on kavandatud **198 390 eurot**, mis on **27 166 eurot ehk 15,9 % rohkem** kui 2025. aastal.

Kulud jagunevad järgmiselt:

- **tööjõukulud 70 490 eurot** (kasv 7 381 eurot ehk 11,7 %),
- **majandamiskulud 127 900 eurot** (kasv 19 785 eurot ehk 18,3 %).

Valdkonna kuludes kajastatakse haljasalade, parkide ja avaliku ruumi heakorra tagamisega seotud kulud ning vastavad personalikulud.

Majandamiskuludena on kavandatud muu hulgas:

- muru niitmine,
- lehtede koristus,
- prügikastide tühjendamine,
- hekkide ja põõsaste lõikamine,
- ohtlike puude raie avalikult kasutatavatelt aladelt,
- muud heakorratööd.

Pärast esimest lugemist suurendati valdkonna majandamiskulusid **2 000 euro võrra**, lähtudes 2025. aasta tegelikust heakorralukude täitmisest Nõva osavallas. Eelarves on arvestatud heakorratööde kulude suurenemisega ning vastavalt korrigeeritud 2026. aasta heakorralukude mahtu.

5.5 Elamu- ja kommunaalmajandus

Elamu- ja kommunaalmajanduse valdkonna põhitegevuse kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **472 243 eurot**, mis on **9 967 eurot ehk 2,1 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Tabel 14 Elamu- ja kommunaalmajandus

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
06 ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS	482 210	467 193	5 050	472 243	-9 967	-2,1 %
06100 Elamumajanduse arendamine	52 664	42 019		42 019	-10 645	-20,2 %
55 Majanduskulud	52 664	42 019		42 019	-10 645	-20,2 %
06300 Veevarustus	150	100	150	250	100	66,7 %

55 Majanduskulud	150	100	150	250	100	66,7 %
06400 Tänavavalgustus	47 650	45 100	7 750	52 850	5 200	10,9 %
55 Majanduskulud	47 650	45 100	7 750	52 850	5 200	10,9 %
06605 Muud elamu- ja kommunaalmajanduse tegevus	381 746	379 974	2 850	377 124	-4 622	-1,2 %
50 Tööjõukulud	266 642	275 957		275 957	9 315	3,5 %
55 Majanduskulud	115 104	104 017	2 850	101 167	-13 937	-12,1 %

Elamumajanduse arendamise 06100 kuludeks on kavandatud **42 019 eurot**, mis on **10 645 eurot ehk 20,2 % vähem** kui 2025. aastal. Kulude vähenemine on tingitud sellest, et 2025. aastal tehti ühekordne liitumistasu makse, summas **11 126,40 eurot** Nõva kruntide elektriliitumiste rajamiseks vastavalt liitumislepingule nr 52503636, mida 2026. aasta eelarves enam ei kavandata.

Veevarustus 06300 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **250 eurot**, mis on **100 eurot ehk 66,7 % rohkem** kui 2025. aastal. Kulu on seotud Nõva osavallas asuva Rannaküla pumbamaja kommunaalkuludega (elektrikulu).

Peale esimest lugemist on **suurendatud** kommunaalkulu (elektrikulu), summas **150 eurot**, vastavalt 2025. aasta eelarve täitmisele.

Tänavavalgustuse 06400 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **52 850 eurot**, mis on **5 200 eurot ehk 10,9% rohkem** kui 2025. aastal. Kulude suurenemine tuleneb peamiselt tänavavalgustuse hooldus- ja käituskulude täpsustumisest ning töörežiimide korrigeerimisest vastavalt tegelikule tarbimisele.

Peale esimest lugemist on eelarves tänavavalgustuse kulusid korrigeeritud vastavalt 2025. aasta eelarve täitmisele ning **suurendatud** Noarootsi (**3500 eurot**), Nõva (**750 eurot**) ja Risti (**3500 eurot**) piirkonna tänavavalgustuse kulusid kokku **7 750 euro võrra**.

Muu elamu ja kommunaalhalduse 06605 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **377 124 eurot**, mis on **4 622 eurot ehk 1,2 % vähem** kui 2025. aastal.

Kulude koosseis:

- tööjõukulud **275 957 eurot**, mis hõlmavad haldurite, haldustöötajate, kalmistuvahtide ning teiste valdkonna töötajate tööjõukulusid;
- majanduskulud **101 167 eurot**, mille hulgas kajastatakse halduskorralduse kulusid, kalmistute majandamist ning hulkuvate loomade hoiukuludeks planeeritud vahendeid.

Hulkuvate loomade hoiukuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **15 000 eurot**, mida **vähendati pärast esimest lugemist 5 000 euro võrra**.

Majandamiskulud **suuresid pärast esimest lugemist 2 150 euro võrra**, peamiselt kommunaalkulude (küte ja soojamajandus) suurenemise tõttu.

5.6 Tervishoid

Tervishoiu valdkonna põhitegevuse kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **38 828 eurot**, mis on **3 303 eurot** ehk **9,3 %** rohkem kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulude kasv on seotud eelkõige riigi poolt eraldatud sihtotstarbelise toetuse lisandumisega vaimse tervise teenuse arendamiseks.

Tabel 15 Tervishoid

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
07 TERVISHOID	35 525	27 042	11 786	38 828	3 303	9,3 %
07210 Üldmeditsiiniteenused	22 091	25 677		25 677	3 586	16,2 %
55 Majanduskulud	22 091	25 677		25 677	3 586	16,2 %
07230 Hambaraviteenused	1 665	1 365		1 365	-300	-18,0 %
55 Majanduskulud	1 665	1 365		1 365	-300	-18,0 %
07400 Avalikud tervishoiuteenused	11 769		11 786	11 786	17	0,1 %
41 Sotsiaaltoetused	5 885		5 893	5 893	9	0,1 %
55 Majanduskulud	5 885		5 893	5 893	9	0,1 %

Üldmeditsiiniteenused 07210 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **25 677 eurot**, mis on **3 586 eurot** ehk **16,2 %** rohkem kui 2025. aastal. Kuludes kajastatakse Lääne-Nigula vallas tegutsevate arstipunktide (Kullamaa, Martna, Noarootsi, Nõva, Oru ja Palivere) ning Risti tervisekeskuse majandamiskulusid. Kuludest suurenesid Kullamaa ja Oru arstipunkti kulud.

Hambaraviteenused 07230 kuludeks on kavandatud **1 365 eurot**, mis on **300 eurot** ehk **18,0 %** vähem kui 2025. aastal. Kuludes kajastatakse Kullamaal asuva hambaraviteenuse osutamise seotud majandamiskulusid. Kulude planeerimisel on lähtutud 2025. aasta tegelikust täitmisest.

Avalikud tervishoiuteenused 07400 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **11 786 eurot**, mis lisati eelarvesse pärast esimest lugemist.

Kulude suurenemine on seotud riigi poolt eraldatud **vaimse tervise teenuse toetusega**, mille eesmärk on parandada vaimse tervise teenuste kättesaadavust kohalikul tasandil.

Toetus on kajastatud kuluna avalike tervishoiuteenuste tegevusalas ning see suunatakse vaimse tervise teenuste korraldamiseks, sealhulgas:

- psühholoogiline nõustamine,
- pereteraapia,
- hingehoidlik nõustamine,
- mänguteraapia,
- muud psühhosotsiaalsed tuge pakkuvad teenused.

Teenused on suunatud erinevatele sihtrühmadele, sealhulgas üldhooldusteenust saavatele inimestele.

Kulud jagunevad:

- sotsiaaltoetused **5 893 eurot**,
- majandamiskulud **5 893 eurot**.

Toetus on 2026. aasta eelarves arvestatud riigi poolt kinnitatud eraldise alusel.

5.7 Vaba aeg, kultuur ja religioon

Vabaaeg, kultuuri ja religiooni valdkonna põhitegevuse kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **1 298 652 eurot**, mis on **11 140 eurot ehk 0,9 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Valdkonna kulud moodustavad ligikaudu **7,1 % valla põhitegevuse kogukuludest**.

Kulud jagunevad majandusliku sisu järgi järgmiselt:

- **tööjõukulud** – 605 827 eurot (46,7 % valdkonna kuludest),
- **majanduskulud** – 591 375 eurot (45,5 %),
- **muud toetused** – 101 450 eurot (7,8 %).

Tabel 16 Vaba aeg, kultuur ja religioon

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
08 VABA AEG, KULTUUR, RELIGIOON	1 309 792	1 271 526	27 126	1 298 652	-11 140	-0,9 %
08102 Sport	177 339	178 272	3 800	182 072	4 733	2,7 %
41 Sotsiaaltoetused				0	0	
45 Muud toetused	42 100	41 000		41 000	-1 100	-2,6 %
50 Tööjõukulud	27 978	33 651		33 651	5 673	20,3 %
55 Majanduskulud	107 261	103 621	3 800	107 421	160	0,1 %
08107 Noorsootöö ja noortekeskused	410 837	382 896	4 406	387 302	-23 535	-5,7 %
45 Muud toetused	200	200		200	0	0,0 %
50 Tööjõukulud	243 545	258 181		258 181	14 636	6,0 %
55 Majanduskulud	167 092	124 515	4 406	128 921	-38 171	-22,8 %
08109 Vaba aja üritused	158 889	180 499	1 000	181 499	22 610	14,2 %
45 Muud toetused	93 980	60 200		60 200	-33 780	-35,9 %
50 Tööjõukulud	21 084	32 519		32 519	11 435	54,2 %
55 Majanduskulud	43 825	87 780	1 000	88 780	44 955	102,6 %
08201 Raamatukogud	331 327	318 282	11 960	330 242	-1 085	-0,3 %
50 Tööjõukulud	189 452	197 031		197 031	7 579	4,0 %
55 Majanduskulud	141 875	121 251	11 960	133 211	-8 664	-6,1 %
08202 Rahvakultuur	178 045	167 046	4 354	171 400	-6 645	-3,7 %
45 Muud toetused	1 403	50	0	50	-1 353	-96,4 %
50 Tööjõukulud	47 142	53 938	0	53 938	6 796	14,4 %
55 Majanduskulud	129 499	113 058	4 354	117 412	-12 087	-9,3 %
08203 Muuseumid	825	500		500	-325	-39,4 %
55 Majanduskulud	825	500		500	-325	-39,4 %
08300 Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused	11 500	11 500		11 500	0	0,0 %
55 Majanduskulud	11 500	11 500		11 500	0	0,0 %

08400 Religiooni- ja muud ühiskonnateenused	12 130	2 130		2 130	-10 000	-82,4 %
45 Muud toetused	10 000			0	-10 000	-100,0 %
55 Majanduskulud	2 130	2 130		2 130	0	0,0 %
08600 Muu vaba aeg, kultuur, religioon, sh haldus	28 901	30 401	1 606	32 007	3 106	10,7 %
50 Tööjõukulud	28 901	28 901	1 606	30 507	1 606	5,6 %
55 Majanduskulud		1 500		1 500	1 500	

Sporditegevuse 08102 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **182 072 eurot**, mis on **4 733 eurot ehk 2,7 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulude kasv tuleneb peamiselt tööjõukulude suurenemisest ning majandamiskulude täpsustamisest eelarve menetluse käigus.

Muud toetused on 2026. aastal kavandatud summas **41 000 eurot**. Nende hulgas kajastuvad:

- PEEK projekt „Läänemaa spordiobjektide võrgustiku ja liikumisharrastuse organisatsiooni terviklik väljaarendamine“ – **5 500 eurot**;
- osavaldade suvemängude toetus – **2 500 eurot**;
- Spordiliit Läänemaa tegevustoetus – **12 000 eurot**;
- saavutussporditoetus – **5 000 eurot**;
- sporditegevuse toetus – **10 000 eurot**;
- spordiürituste korraldamise toetus – **6 000 eurot**.

Tööjõukulud on kavandatud summas **33 651 eurot** ning nende hulgas kajastuvad **Oru, Palivere ja Risti spordisaalide administraatorite tööjõukulud**.

Majandamiskulud on planeeritud summas **107 421 eurot**, mis hõlmavad spordihoonete ülalpidamiskulusid.

Majandamiskulusid suurendati **pärast esimest lugemist 3 800 euro võrra**, peamiselt seoses kommunaalkulude (küte ja soojusenergia) kasvuga.

Noorsootöö ja noortekeskuste 08107 valdkonna kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **387 302 eurot**, mis on **23 535 eurot ehk 5,7 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Muude toetuste all kajastatakse **Eesti Noorsootöötajate Kogu liikmemaksu summas 200 eurot**.

Tööjõukulud on kavandatud summas **258 181 eurot**, suurenedes **14 636 eurot ehk 6,0 %** võrreldes 2025. aastaga. Tööjõukulude kasv on seotud palgakorralduse muutmisega – varasematel aastatel maksti osa töötasust projektipõhiste lisatasudena, kuid alates 2026. aastast on vastavad tegevused ja tööülesanded integreeritud töötajate ametijuhenditesse ning nende eest tasustamine sisaldub põhipalgas. Seetõttu ei kajastata projektipõhiseid lisatasusid enam eraldi projektikuludena.

Majandamiskuludeks on planeeritud **128 921 eurot**, mis on **38 171 eurot ehk 22,8 % vähem** kui 2025. aastal. Vähenemine tuleneb peamiselt:

- **Erasmus+ projekti lõppemisest**, mille tõttu ei kajastata 2026. aastal projektitegevustega seotud kulusid (**ligikaudu 28 382 eurot**),

- projektipõhiselt rahastatud tegevuste integreerimisest tavapärasesse töökorraldusse, mille kulud kajastuvad edaspidi tööjõukuludes.

Samas suurenesid majandamiskulud peale I lugemist tehtud muudatusettepanekute korrigeerimisel, mis on seotud noortekeskuste hoonete kommunaalkulude (kütte ja soojusenergia) täpsustamisega.

- Kullamaa osavalla noortekeskuse kommunaalkulud **1 300 eurot**;
- Pürksi Vabaajakeskuse kommunaalkulud **1 300 eurot**;
- Oru Noortekeskuse (Lassi maja) rendimakse korrigeerimine **806 eurot**;
- Taebla noortekeskuse kommunaalkulud **1 000 eurot**;

Samuti ei kajastata 2026. aasta eelarves projektitoetuste rahastusi ega Vallavolikogu reservfondist eraldatud vahendeid, mida 2025. aastal kasutati noorsootöö tegevuste toetamiseks.

Lääne-Nigula Noortekeskus koordineerib jätkuvalt noortele suunatud suvist töömalevat, mis on noorte seas väga populaarne.

Vaba aja üritused 08109 valdkonna kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **181 499 eurot**, mis on **22 610 eurot ehk 14,2 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Antavad toetused:

Antavate toetuste maht on **60 200 eurot**, millest:

- kogukonnategevuse toetus 50 200 eurot,
- kogukonnaprojektide toetus 10 000 eurot.

Muude toetuste maht väheneb võrreldes 2025. aastaga **33 780 euro võrra**, kuna varasemalt toetuste real kajastatud osavaldade vaba aja ürituste vahendid on 2026. aastal tõstetud majandamiskulude reale, et kajastada ürituste tegelikku korralduskulu.

Tööjõukulud

Tööjõukulude all kajastatakse erinevate tegevusjuhendajate töötasu, summas **32 519 eurot**. Lääne-Nigula vallas tegutseb ligikaudu **19 tegevusjuhendajat**, kes viivad läbi täiskasvanutele suunatud huvitegevusi ja vaba aja programme.

Majandamiskulud

Majandamiskuludeks on planeeritud **88 780 eurot**, mille hulgas:

- ürituste ja näituste korraldamine **10 000 eurot**,
- eakate jõulupidu **12 000 eurot**,
- kultuurilised ühisüritused **25 000 eurot**,
- beebipidu **6 500 eurot**,
- osavaldade kultuuri- ja kogukonnaürituste korraldamise kulud **33 780 eurot**.

Osavaldade kultuuri- ja vaba aja ürituste rahastus kujuneb põhimõttel:

- baassumma **2 000 eurot** osavalla kohta,
- lisaks elanike arv $\times$ **4 eurot** (varasemalt **3 eurot** elaniku kohta).

Arvestusmetoodika 2026. aastal ei muutunud.

Tabel 17 Kultuuriürituste jaoks kavandatud raha osavaldade kaupa

Osavald	2026	2025	2024
Kullamaa osavald		5 536 €	4 652 €

Martna osavald	5 112 €	5 112 €	4 334 €
Noarootsi osavald		5 496 €	4 622 €
Nõva osavald	3 408 €	3 408 €	3 056 €
Oru osavald	6 168 €	6 168 €	5 126 €
Palivere osavald	5 620 €	5 620 €	4 715 €
Risti osavald	5 492 €	5 492 €	4 619 €
Taebla osavald	7 980 €	7 980 €	6 485 €
KOKKU	33 780 €	44 812 €	37 609 €

Kullamaa ja Noarootsi kultuuriürituste rahad kajastatakse rahvakultuuri all, tõstetud kultuurimajade eelarvesse nagu ka 2025. aastal.

Muudatus peale I lugemist

Peale esimest lugemist kavandati eelarvesse **kultuurikava rahastus, summas 1 000 eurot**, mille eesmärk on koondada Lääne-Nigula valla üritused ühtsesse avalikku keskkonda. See lihtsustab ürituste kajastamist, parandab info kättesaadavust ning annab tervikliku ülevaate valla kultuurielust.

Raamatukogude 08201 tegevusala kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **330 242 eurot**, mis on **1 085 eurot ehk 0,3 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Raamatukogude eelarves kajastuvad Lääne-Nigula valla ühinenud raamatukogude **11 tegevuskoha tööjõu- ja majandamiskulud**. 2026. aasta eelarves ei ole arvestatud projektide omafinantseeringute ega projektitoetuste laekumistega, need kajastatakse vajadusel eelarves jooksvalt.

Tööjõukulud

Tööjõukuludeks on kavandatud **197 031 eurot**, mis on **7 579 eurot ehk 4,0% rohkem** kui 2025. aastal.

Majandamiskulud

Majandamiskuludeks on planeeritud **133 211 eurot**, mis on **8 664 eurot ehk 6,1 % vähem** kui 2025. aastal. Majandamiskulude koosseisus kajastuvad raamatukogude hoonete ülalpidamiskulud, teavikute soetamine, ürituste korraldamine ning muud tegevuskulud.

Muudatused peale I lugemist

Peale esimest lugemist korrigeeriti raamatukogude majandamiskulusid järgmiselt:

- suurendati teavikute (raamatute ja muude teavikute) soetamise kulu **10 000 euro võrra**;
- suurendati **Nõva raamatukogu kommunaalkulusid 760 euro võrra**;
- lisati Eesti Kultuurkapitali toetusega seotud kogukonnaürituste projektikulud **1 200 eurot**;

Rahvakultuur 08202 valdkonna kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **171 400 eurot**, mis on **6 645 eurot ehk 3,7 % vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

2025. aastal eraldati reservfondist **1 353,27 eurot** Elbiku Külaseltsile, mistõttu on 2026. aasta eelarves muude toetuste maht võrreldes eelneva aastaga **1 353 euro võrra väiksem**.

Tööjõukuludeks on kavandatud **53 938 eurot**, mis on **6 796 eurot ehk 14,4 %** rohkem kui 2025. aastal. Tööjõukulude all kajastatakse Kullamaa ja Pürksi kultuurikeskuste töötajate palgakulud ning sh ringijuhendajate töötasud **summas 8 981 eurot**.

Majandamiskuludeks on kavandatud **117 412 eurot**, mis on **12 087 eurot ehk 9,3 % vähem** kui 2025. aastal. Majandamiskulud hõlmavad kultuurimajade ja saalide ülalpidamiskulusid ning ürituste korraldamist.

Valdkonna suuremad kulud on:

- Oru Kultuurisaali üür ja rent, summas **36 600 eurot**;
- Kullamaa Kultuurimaja kommunaalkulud summas **12 559 eurot**;
- Risti Multifunktsionaalse keskuse kommunaalkulud summas **10 435 eurot**;
- Rõude Külaseltsi kommunaalkulud **9 950 eurot**;
- Taebla vallamaja kultuurikompleksi kommunaalkulud summas **8 220 eurot**;
- Pürksi Kultuurimaja kommunaalkulud summas **7 250 eurot**.

Kulud on seotud peamiselt hoonete kütte-, elektri-, vee- ja muude ülalpidamiskuludega ning tagavad kultuuritegevuse järjepideva toimimise valla erinevates piirkondades.

Peale eelarve esimest lugemist suurendati majandamiskulusid kokku **4 354 euro võrra**, sh:

- Pürksi Kultuurimaja projektirahade ülekandmine eelarvesse **1 015 eurot**;
- Pürksi Kultuurimaja majanduskulude korrigeerimine **1 500 eurot**;
- Piirsalu Külaseltsi kommunaalkulude korrigeerimine **639 eurot**;
- Risti multifunktsionaalse keskuse kommunaalkulude korrigeerimine **1 200 eurot**.

Muudatused on seotud peamiselt hoonete ülalpidamiskulude täpsustamise ning projektirahade eelarvesse kandmisega.

Muuseumite 08203 tegevusala kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **500 eurot**, mis on **325 eurot ehk 39,4 %** vähem kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulud kajastuvad majandamiskuludena ning on ette nähtud Koela Talumuuseumi ja Lyckholmi muuseumi kommunaalkulude katmiseks.

Ringhäälingu- ja kirjastamiskulude 08300 tegevusala kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **11 500 eurot**, mis on samal tasemel võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega. Kulud kajastuvad majandamiskuludena ning hõlmavad valla ajalehe küljendamise, trükkimise ja väljaandmisega seotud kulusid ning ajalehe kojukande kulusid.

Religioon ja muud ühiskonna teenused 08400 tegevusala kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **2 130 eurot**, mis on **10 000 eurot ehk 82,4 % vähem** võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega. Majandamiskulude all kajastatakse valla territooriumil asuvate kirikute kindlustusmaksid ning Rooslepa kabeli (Noarootsi osavald) elektrikulu.

2025. aasta eelarves eraldati reservfondist **10 000 eurot** Kullamaa kiriku katuse remondiks, mistõttu 2026. aasta eelarves vastavat kulu enam ei kavandata ning sellest tuleneb ka valdkonna kulude oluline vähenemine.

Muu vaba aeg, kultuur, religioon, sh haldus 08600 tegevusala kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **32 007 eurot**, mis on **3 106 eurot ehk 10,7 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Valdkonna tööjõukulude (30 507 eurot) all kajastatakse Lääne-Nigula valla kultuuri- ja spordinäitajate töötasu koos tööjõumaksudega. Majandamiskuludeks on kavandatud 1 500 eurot, mis on seotud valdkonna haldustegevuse ja töökorraldusega.

Peale esimest lugemist suurendati tööjõukulusid 1 606 euro võrra, mis on seotud palgakulude täpsustamisega.

5.8 Haridus

2026. aasta hariduse valdkonna kuludeks on kavandatud **10 281 198 eurot**, mis on **558 911 eurot ehk 5,7 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulude kasv tuleneb peamiselt tööjõukulude suurenemisest alushariduses ja üldhariduses ning huvihariduse täiendavast rahastamisest.

Tabel 18 Haridus

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
09 HARIDUS	9 722 287	9 789 961	491 237	10 281 198	558 911	5,7 %
09110 Alusharidus	2 316 447	2 352 310	113 481	2 465 791	149 344	6,4 %
50 Tööjõukulud	1 778 011	1 844 311	92 955	1 937 266	159 255	9,0 %
55 Majanduskulud	538 436	507 999	20 526	528 525	-9 911	-1,8 %
09212 Põhi- ja üldkeskharidus	4 987 068	5 014 482	294 434	5 308 916	321 848	6,5 %
45 Muud toetused	73 206			0	-73 206	-100,0 %
50 Tööjõukulud	4 105 681	4 232 926	244 919	4 477 845	372 164	9,1 %
55 Majanduskulud	808 181	781 015	49 515	830 530	22 349	2,8 %
60 Muud tegevuskulud		541		541	541	
09213 Üldkeskhariduse õpetajate tööjõukulud	167 565	165 994	13 570	179 564	11 999	7,2 %
41 Sotsiaaltoetused	2 000			0	-2 000	-100,0 %
50 Tööjõukulud	132 814	140 938	10 946	151 884	19 070	14,4 %
55 Majanduskulud	32 751	25 056	2 624	27 680	-5 071	-15,5 %
09510 Huviharidus	340 751	344 810	50 000	394 810	54 059	15,9 %
50 Tööjõukulud	25 751	29 810	0	29 810	4 059	15,8 %
55 Majanduskulud	315 000	315 000	50 000	365 000	50 000	15,9 %
09600 Koolitransport	407 766	422 111	5 952	428 063	20 297	5,0 %
41 Sotsiaaltoetused	2 500	2 250		2 250	-250	-10,0 %
50 Tööjõukulud	76 863	90 258		90 258	13 395	17,4 %
55 Majanduskulud	328 403	329 103	5 952	335 055	6 652	2,0 %
60 Muud tegevuskulud		500		500	500	
09601 Koolitoit	599 613	620 130	3 300	623 430	23 817	4,0 %
50 Tööjõukulud	281 892	293 810		293 810	11 918	4,2 %
55 Majanduskulud	317 721	326 320	3 300	329 620	11 899	3,7 %
09602 Öömaja	134 734	124 486	2 500	126 986	-7 748	-5,8 %
50 Tööjõukulud	103 308	98 905		98 905	-4 403	-4,3 %

55 Majanduskulud	31 426	25 581	2 500	28 081	-3 345	-10,6 %
09609 Muud hariduse abiteenused	692 321	671 286	8 000	679 286	-13 035	-1,9 %
41 Sotsiaaltoetused	72 359	63 000		63 000	-9 359	-12,9 %
50 Tööjõukulud	506 051	558 286		558 286	52 235	10,3 %
55 Majanduskulud	113 911	50 000	8 000	58 000	-55 911	-49,1 %
09800 Muu haridus, sh hariduse haldus	76 022	74 352		74 352	-1 670	-2,2 %
50 Tööjõukulud	72 252	72 252		72 252	0	0,0 %
55 Majanduskulud	3 770	2 100		2 100	-1 670	-44,3 %

Lasteaedade 09110 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **2 465 791 eurot**, mis on **149 344 eurot ehk 6,4 % rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Alushariduse eelarves kajastuvad ühendasutuse **Lääne-Nigula Lasteaiad** tööjõu- ja majandamiskulud. Ühendasutuse koosseisu kuulub 8 tegevuskohaga lasteaeda: Kullamaa, Martna, Noarootsi, Nõva, Oru, Palivere, Risti ja Taebla lasteaed.

2026. aasta eelarves on:

- **tööjõukulud 1 937 266 eurot**, kasv võrreldes 2025. aastaga **159 255 eurot ehk 9,0 %**;
- **majandamiskulud 528 525 eurot**, mis on **9 911 eurot ehk 1,8% vähem** kui 2025. aastal.

Tööjõukulude kasv

2025. aastal kasvas lasteaedade töötajate palgafond 18%.

Peale esimest lugemist viidi volikogu otsusega sisse lasteaiaõpetajate palgafondi muudatus summas **92 955 eurot**, vastavalt Lääne-Nigula Vallavolikogu 22.01.2026 otsusele nr 1-3/26-3 „Lasteaiaõpetajate töötasu alammäär kinnitamine“.

Alates 17. jaanuarist 2026 on:

- kvalifikatsiooninõuetele vastava lasteaiaõpetaja töötasu alammäär **1774 eurot kuus**,
- magistrikraadiga või sellega võrdsustatud tasemega lasteaiaõpetajal **1970 eurot kuus**.

Tööjõukulude kasvu mõjutab ka täisaasta arvestus ning töötajate koosseisumuudatused.

Laste arv ja rühmad

Lääne-Nigula lasteaedades käib **354 last**, mis on:

- 1 laps rohkem kui 2025. aastal,
- 16 last rohkem kui 2024. aastal.

Lasteaedades on kokku **22 rühma**, suurimad majad asuvad Linnamäel ja Taeblas.

Teiste kohalike omavalitsuste munitsipaallasteaedades käib 12 Lääne-Nigula last, peamiselt Haapsalu linnas. Teiste omavalitsuste 13 last käib Lääne-Nigula lasteaedades.

Teistele omavalitsustele makstav kohatasu on 2026. aasta eelarves korrigeeritud ning vähendatud **9 460 euro võrra**.

Majandamiskulud

Majandamiskulude koosseisus on arvestatud:

- toidukulu summas **112 206 eurot** (lisanduvad jooksvalt PRIA sihtotstarbelised toetused ja arvestatud on Nõva lasteaia sisseostetava toitlustusteenusega).

Peale eelarve esimest lugemist korrigeeriti lisaks tööjõukuludele ka majandamiskulusid. Eelarvesse lisati Linnamäe lasteaia moodulite rendikulu **summas 28 986 eurot** ning korrigeeriti kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) **summas 1 000 eurot**. Majandamiskulude koosseisus ei ole 2026. aasta eelarves eraldi arvestatud remont-, restaureerimis- ega lammutustöid, kuna vastavad kulud on kavandatud valla kesksesse eelarvesse ning kajastatakse tsentraalselt, mitte alushariduse tegevusalas.

Tabel 19 Rühmad ja laste arv Lääne-Nigula lasteaedades

LASTEAED	RÜHM	LASTE ARV
Taebla Lasteaed	Tõruke	10
	Pirnike	12
	Õunake	20
	Lepatriinu	14
	Mesimumm	18
KOKKU		74
Linnamäe Lasteaed	Kiilikesed	11
	Mesimummid	19
	Lepatriinud	20
	Liblikad	23
	Ritsikad	24
KOKKU		97
Palivere Lasteaed	Sipelgad	10
	Põrnikad	15
	Lepatriinud	13
	Kimalased	14
KOKKU		52
Risti Lasteaed	Kallid	4
	Tähetäpsid	15
	Naerunäod	17
KOKKU		36
Martna Lasteaed	Hiiretips	13
	Hiiretups	20
KOKKU		33
Kullamaa Lasteaed	Mõmmikud	18
	Mürakarud	17
KOKKU		35
Noarootsi Lasteaed	Liitühm	14
KOKKU		14
Nõva Lasteaed	Liitühm	13
KOKKU		13
KOKKU LAPSI		354

09212 Põhi- ja üldkeskharidus ja 09313 üldkeskharidus

Põhikoolide eelarves on õpetajate ametikohtade arvestuses lähtunud ühtsest klassipõhisest arvestusest, millele lisandub õpilaspõhine komponent. Väikese õpilaste arvuga koolides on jätkuvalt arvestatud õppetöö korraldamisega liitklassides.

Viimaste aastate trendid ning haridusasutuste tagasiside viitavad tuge vajavate laste arvu kasvule nii lasteaedades kui koolides. Tegemist on õpilastega, kes vajavad täiendavat tuge – eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi, abiõpetaja või tugiisiku teenust. See mõjutab lisaks tööjõukuludele ka ruumivajadust ning investeerimisvajadust (kohandatud ruumid, õppevahendid, digilahendused, personali koolitused).

2026. aasta eelarves on arvestatud riiklik kooli **kohatasu piirmäär 116 eurot** kalendrikuus lapse kohta. Meie lapsi õpib teiste kohalike omavalitsuste koolides **41** ning selleks on eelarves kavandatud **50 000 eurot**. Lääne-Nigula valla koolides õpib **128** teiste omavalitsuste last. Kokku õpib valla koolides **814** noort.

Vallavolikogu 20.02.2025 otsusega nr 1-3/25-9 korraldati ümber Kullamaa Keskkooli ja Risti Põhikooli tegevus ning loodi ühendasutus Kullamaa-Risti Keskkool.

Põhi- ja üldkeskhariduse 09212 ja 09313 üldkeskharidus kulud on 2026. aastal kavandatud summas **5 308 916 eurot**, mis on võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega **321 848 eurot ehk 6,5% rohkem**.

Tööjõukulud

Tööjõukulud moodustavad **4 477 845 eurot**, suurenedes **372 164 eurot ehk 9,1%**.

Peale esimest lugemist korrigeeriti õpetajate palgafondi **255 865 euro võrra**, sh:

- üldkeskhariduse õpetajate palgafondi suurenemine **10 946 eurot**.

Majanduskulud

Majanduskulud on kavandatud summas **830 530 eurot**, mis on 22 349 eurot ehk 2,8% enam kui 2025. aastal.

Peale esimest lugemist tehti järgmised korrigeerimised:

- kommunaalkulude täpsustamine summas **2 150 eurot**;
- koolikohtade tasude vähenemine teistele KOV-idele (meie lapsed mujal põhikoolis) **7 072 eurot**;
- Noarootsi Kooli Erasmus+ projekti jääk **13 762 eurot**;
- Martna-Palivere Põhikooli Laulu-ja tantsupeo jääk summas **565 eurot**;
- Kullamaa-Risti Keskkooli projektijääkide kasutamine **26 560 eurot**, Kultuurkapitali toetus rahvatantsule jääk summas **1 695 eurot**, tervishoiuteenuste kulu täpsustamine **6 592 eurot ja** isikliku sõiduauto kasutamise hüvitamise korrigeerimine summas **4 000 eurot**;
- kultuurirannitsa summa täpsustamine **1 263 eurot**.

Muude maksude all kajastatakse mootorsõidukimaksu summas **541 eurot**, mis on Risti koolibuss.

Muude kulude all on 2025. aastal kajastatud koolide Erasmus+ projektirahad summas **61 791 eurot** (Martna-Palivere Põhikool ja Kullamaa-Risti Keskkool). 2026. aasta eelarves ei kajastu sihtfinantseerimisega saadud vahendid majanduskuludes.

Tabel 20 Põhi- ja üldkeskhariduse kulud 2026

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatusettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
09 HARIDUS	5 154 633	5 180 476	308 004	5 488 480	333 847	6,5 %
09212 Põhi- ja üldkeskharidus	4 987 068	5 014 482	294 434	5 308 916	321 848	6,5 %
45 Muud toetused	73 206			0	-73 206	-100,0 %
50 Tööjõukulud	4 105 681	4 232 926	244 919	4 477 845	372 164	9,1 %
55 Majanduskulud	808 181	781 015	49 515	830 530	22 349	2,8 %
60 Muud tegevuskulud		541		541	541	
09213 Üldkeskhariduse õpetajate tööjõukulud	167 565	165 994	13 570	179 564	11 999	7,2 %
41 Sotsiaaltoetused	2 000			0	-2 000	-100,0 %
50 Tööjõukulud	132 814	140 938	10 946	151 884	19 070	14,4 %
55 Majanduskulud	32 751	25 056	2 624	27 680	-5 071	-15,5 %

Tabel 21 Põhi- ja üldkeskharidus koolide kulud- koolide lõikes

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatusettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
09 HARIDUS	4 540 527	4 580 496	299 356	4 879 852	556 503	7,0 %
Kullamaa-Risti Põhikool	1 231 240	1 224 258	104 027	1 328 285	97 045	7,9 %
45 Muud toetused	29 015			0	-29 015	-100,0 %
50 Tööjõukulud	1 093 107	1 124 418	64 839	1 189 257	96 150	8,8 %
55 Majanduskulud	109 118	99 840	39 188	139 028	29 910	27,4 %
Martna-Palivere Põhikool	1 054 990	1 045 489	57 301	1 102 790	47 800	4,5 %
45 Muud toetused	44 191			0	-44 191	-100,0 %
50 Tööjõukulud	938 909	980 540	56 624	1 037 164	98 255	10,5 %
55 Majanduskulud	71 890	64 949	677	65 626	-6 264	-8,7 %
Noarootsi Kool	565 473	576 212	44 586	620 798	55 325	9,8 %
50 Tööjõukulud	517 810	530 327	30 685	561 012	43 202	8,3 %
55 Majanduskulud	47 663	45 885	13 901	59 786	12 123	25,4 %
Oru Kool	930 680	915 128	50 037	965 165	34 485	3,7 %
50 Tööjõukulud	859 168	845 182	49 724	894 906	35 738	4,2 %
55 Majanduskulud	71 512	69 946	313	70 259	-1 253	-1,8 %
Taebla Kool	758 144	819 409	43 405	862 814	321 848	13,8 %
50 Tööjõukulud	696 687	752 459	43 047	795 506	98 819	8,8 %
55 Majanduskulud	61 457	66 950	358	67 308	5 851	9,5 %

Tabel 22 Huviharidus

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatusettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
09510 Huviharidus	340 751	344 810	50 000	394 810	54 059	15,9 %
50 Tööjõukulud	25 751	29 810	0	29 810	4 059	15,8 %
55 Majanduskulud	315 000	315 000	50 000	365 000	50 000	15,9 %

Noorte huviharidus ja huvitegevus 09510 eelarves on arvestatud teistelt kohalikest omavalitsustelt ning eraõiguslikelt huvikoolidelt ostetavate huviharidusteenuste kulud, mis tasutakse lepingute alusel. 2026. aasta eelarves on selleks kavandatud **365 000 eurot**, millest **315 000 eurot** oli planeeritud esialgses eelarveprojekti ning **peale esimest lugemist suurendati summat 50 000 euro võrra** seoses huvihariduse kohatasude tõusuga.

Tööjõukulude real kajastatakse Lääne-Nigula Noortekeskuse juures tegutsevate ringijuhendajate töötasud, mis on planeeritud Noortekeskuse eelarve koosseisus. 2026. aasta tööjõukuludeks on kavandatud **29 810 eurot**.

Õpilastranspordi 09600 kuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **428 063 eurot**, mis on **20 297 eurot ehk 5,0% rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Koolitranspordi eelarves on arvestatud Lääne-Nigula valla õpilasliinide korraldamise kulud. Hankega ostetakse sisse Oru ja Taebla kooli õpilasliin ning lisaks korraldatakse erivajadustega laste vedu Viigi Kooli. Kullamaa-Risti Põhikool rendib veel eraldi õppeaastaks ka koolitransporti. Martna–Palivere Põhikooli ning Kullamaa–Risti Keskkooli õpilasliinid on teenindatud ühe terviklahendusena.

Kulude jaotus on järgmine:

- **Sotsiaaltoetused 2 250 eurot**, mis on 250 eurot (–10,0%) vähem kui 2025. aastal. Sellel real kajastatakse õpilaste sõidukulude kompensatsioonid maakonnaliinidel.
- **Tööjõukulud 90 258 eurot**, suurenemine **13 395 eurot ehk 17,4%**. Tööjõukulude all kajastatakse bussijuhtide töötasud koos tööjõumaksudega.
- **Majanduskulud 335 055 eurot**, suurenemine **6 652 eurot ehk 2,0%**. Majanduskulude all kajastatakse busside ülalpidamis- ja kasutuskulud ning õpilasliinide teenuse sisseost.
- **Muud tegevuskulud 500 eurot**, mida 2025. aastal ei olnud.

Peale esimest lugemist suurendati majandamiskulusid **5 952 euro võrra**, mis on seotud õpilastranspordi rendimakse ja teenusekulude täpsustamisega.

Koolitoidu 09601 tegevusala 2026. aasta eelarveks on kavandatud **623 430 eurot**, mis on **23 817 eurot ehk 4,0% rohkem** kui 2025. aastal.

Tööjõukulud on planeeritud summas **293 810 eurot**, suurenedes võrreldes 2025. aastaga **11 918 eurot**. Kasv on seotud Oru kooli koolikoka ametikoha struktuurimuudatusega. Tööjõukulude suurenemine tuleneb sellest, et koolitoitlustuse ametikohta suurendati ning vastav palgafond suunati ümber Oru spordisaali administraatori töökoormuse vähendamise arvelt.

Majanduskuludeks on kavandatud **329 620 eurot**, mis on **11 899 eurot rohkem** kui 2025. aastal. Majanduskulude kasv on seotud **peale esimest lugemist summas 3 300 eurot**:

- kommunaalkulude suurenemisega **800 eurot**,
- toidukulude suurenemisega **2 500 eurot**.

Öömaja 09602 tegevusala all kajastuvad Kullamaa õpilasmajutuse korterite majandamiskulud ning Noarootsi õpilaskodu tööjõu- ja majandamiskulud. 2026. aasta eelarves on valdkonna kulud kavandatud **126 986 eurot**, mis on **7 748 eurot ehk 5,8% vähem** võrreldes 2025. aastaga. 2026. aasta eelarves ei ole öömaja tegevusala kulude koosseisus eraldi arvestatud remont-, restaureerimis- ega lammutustöid, kuna nimetatud kulud planeeritakse keskse halduse või investeeringute eelarvesse vastavalt tööde iseloomule ja maksumusele.

Peale esimest lugemist on korrigeeritud kommunaalkulusid:

- Kullamaa õpilaskorteri kommunaalkulude suurenemine **500 eurot**;
- Noarootsi õpilaskodu kommunaalkulude suurenemine **2 000 eurot**.

Muude hariduse abiteenuste 09609 kulud on 2026. aasta eelarves kavandatud **679 286 eurot**, mis on **13 035 eurot ehk 1,9% vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves.

Tööjõukulud on planeeritud summas **558 286 eurot**, suurenedes **52 235 eurot ehk 10,3%**. Tööjõukulude kasv tuleneb tugispetsialistide palgakulude suurenemisest ning projektipõhise tööjõukulu arvestamisest. Tööjõukulude hulgas sisaldub ka **NEET-noorte heaolu spetsialisti tööjõukulu summas 21 837 eurot**, mis on kaetud sihtfinantseerimisega (kajastatud tulude poolel).

Sotsiaaltoetuste all kajastuvad:

- õpetajastipendium – **25 000 eurot**
- haridusstipendium – **5 000 eurot**
- koolimineku toetus – **22 000 eurot**
- õpilaste tunnustamine (rahalised preemiad) – **11 000 eurot**
-

Majanduskulud – 58 000 eurot

Vähennemine **55 911 eurot (-49,1%)**, mis on tingitud PEEK-projekti osalisest lõpetamisest 2025. aastal.

Peale esimest lugemist suurendati majanduskulusid 8 000 euro võrra:

- Erilo OÜ koolituskulu suurenemine **6 000 eurot võrra**;
- isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsioon – **2 000 eurot**.

Muu hariduse sh hariduse haldamise all 09800 haldamise kuludeks on 2026. aastal kavandatud **74 352 eurot**, mis on võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega **1 670 eurot ehk 2,2% vähem**.

Kulude koosseis:

- **Tööjõukulud 72 252 eurot**, mille all kajastatakse haridusosakonna juhataja ja haridusspetsialisti töötasud koos tööjõumaksudega.
- **Majanduskulud 2 100 eurot**, mis hõlmavad haridusvaldkonna haldamisega seotud üldkulusid.

5.9 Sotsiaalne kaitse

2026. aasta sotsiaalse kaitse valdkonna kuludeks on kavandatud **3 449 246 eurot**, mis on **514 606 eurot ehk 17,5% rohkem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves. Kulude kasv tuleneb peamiselt sotsiaaltoetuste suurenemisest **295 294 eurot**, töjõukulude kasv **186 338 eurot**, majanduskulud kasv **33 434 eurot ja** muude tegevuskulude vähenemisest **460 euro võrra**.

Tabel 23 Sotsiaalne kaitse

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
10 SOTSIAALNE KAITSE	2 934 640	3 396 246	53 000	3 449 246	514 606	17,5 %
10120 Puudega inimese erihooletandeteenus	3 000	3 000		3 000	0	0,0 %
55 Majanduskulud	3 000	3 000		3 000	0	0,0 %
10121 Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse		14 190		14 190	14 190	
41 Sotsiaaltoetused		14 190		14 190	14 190	
10124 Puudega täisealise isiku hooldus	66 663	31 167		31 167	-35 496	-53,2 %
41 Sotsiaaltoetused	66 663	27 132		27 132	-39 531	-59,3 %
50 Töjõukulud		4 035		4 035	4 035	
10125 Puudega inimese isikliku abistaja teenus	6 690			0	-6 690	-100,0 %
50 Töjõukulud	6 690			0	-6 690	-100,0 %
10126 Puudega lapse lapsehoiuteenus	2 500	28 460		28 460	25 960	1 038,4 %
41 Sotsiaaltoetused	2 500	1 500		1 500	-1 000	-40,0 %
55 Majanduskulud		26 960		26 960	26 960	
10127 Puudega isiku sotsiaaltransporditeenus		8 233		8 233	8 233	
55 Majanduskulud		8 233		8 233	8 233	
10200 Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus	1 796 236	2 221 929	50 000	2 271 929	475 693	26,5 %
41 Sotsiaaltoetused	657 840	960 532	50 000	1 010 532	352 692	53,6 %
45 Muud toetused				0	0	
50 Töjõukulud	698 852	799 660		799 660	100 808	14,4 %
55 Majanduskulud	439 544	461 737		461 737	22 193	5,0 %
10201 Muu eakate sotsiaalne kaitse	10 000	1 500		1 500	-8 500	-85,0 %
41 Sotsiaaltoetused		1 500		1 500	1 500	
50 Töjõukulud				0	0	
55 Majanduskulud	10 000			0	-10 000	-100,0 %
10202 Eakate koduteenus	142 661	193 400		193 400	50 739	35,6 %
50 Töjõukulud	137 761	166 896		166 896	29 135	21,1 %
55 Majanduskulud	4 900	26 109		26 109	21 209	432,8 %
60 Muud tegevuskulud		395		395	395	

10400 Asendus- ja järelhooldus	161 336	180 016		180 016	18 680	11,6 %
41 Sotsiaaltoetused	25 000	53 680		53 680	28 680	114,7 %
55 Majanduskulud	136 336	126 336		126 336	-10 000	-7,3 %
10402 Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	87 239	92 897		92 897	5 658	6,5 %
41 Sotsiaaltoetused	74 200	74 200		74 200	0	0,0 %
50 Tööjõukulud	1 539	8 697		8 697	7 158	465,1 %
55 Majanduskulud	11 500	10 000		10 000	-1 500	-13,0 %
10403 Lapse tugiisikuteenus	90 062	135 673		135 673	45 611	50,6 %
50 Tööjõukulud	90 062	135 673		135 673	45 611	50,6 %
55 Majanduskulud				0	0	
10404 Turvakoduteenus	3 500			0	-3 500	-100,0 %
55 Majanduskulud	3 500			0	-3 500	-100,0 %
10600 Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele	80 918	65 303	3 000	68 303	-12 615	-15,6 %
55 Majanduskulud	80 918	65 303	3 000	68 303	-12 615	-15,6 %
10700 Varjupaigateenus	4 500	6 500		6 500	2 000	44,4 %
55 Majanduskulud	4 500	6 500		6 500	2 000	44,4 %
10701 Riiklik toimetulekutoetus	210 670	158 933		158 933	-51 737	-24,6 %
41 Sotsiaaltoetused	207 170	155 933		155 933	-51 237	-24,7 %
55 Majanduskulud	3 500	3 000		3 000	-500	-14,3 %
10702 Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	35 650	25 000		25 000	-10 650	-29,9 %
41 Sotsiaaltoetused	25 000	15 000		15 000	-10 000	-40,0 %
50 Tööjõukulud	500			0	-500	-100,0 %
55 Majanduskulud	10 150	10 000		10 000	-150	-1,5 %
10704 Võlanõustamisteenus	100	1 550		1 550	1 450	1 450,0 %
55 Majanduskulud	100	1 550		1 550	1 450	1 450,0 %

Puudega inimese erihoolekandeteenus 10120 – 3000 eurot. Teenuse eesmärk on täisealisele erivajadusega isikule sotsiaalteenuse osutamine. Lääne-Nigula vald osaleb teenuse kaasrahastamisel isikute puhul, kes elavad kodus, kuid saavad erihoolekandeteenust periooditi vastavalt vajadusele. Teenuse osutajaks on Haapsalu Sotsiaalmaja.

Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse 10121 – 14 190 eurot. Sisaldab rahalisi ja mitterahalisi toetusi ning teenuseid vähenenud töö- või toimetulekuvõimega inimestele. Kajastatakse ka riigi poolt rahastatavate teenuste ja abivahenditega seotud kulused.

Puudega täisealise isiku hooldus 10124 – 31 167 eurot. Hõlmab hooldajatoetuse maksmist puudega täisealistele isikutele ning raske või sügava puudega lapse hooldajatele (sh sotsiaalmaksu miinimum). Hooldajate arv on olnud aastate lõikes stabiilne.

Puudega inimese isikliku abistaja teenus 10125 Teenuse tööjõukulu (6 690 €) on tõstetud tegevusalasse 10124. 2026. aastal eraldi kulu ei planeerita.

Puudega lapse lapsehoiuteenus 10126 – 28 460 eurot. Teenust ostetakse sisse vastavalt juhtumipõhisele vajadusele. Võrreldes 2025. aastaga kasv 25 960 eurot.

Puudega isiku sotsiaaltransporditeenus 10127 – 8233 eurot. Teenuse eesmärk on tagada liikumisvõimalus tööle, õppeasutusse või teenustele.

Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus 10200 – 2 271 929 eurot. Valdkonna suurim kulu.

Kasv võrreldes 2025. aastaga: 475 693 eurot (26,5%).

Peamised põhjused:

- hooldusreformist tulenev KOV kohustus rahastada hoolduskomponenti;
- kohatasude korduv tõus;
- klientide arvu püsimine kõrgel (keskmiselt ca 120 klienti).

Peale esimest lugemist suurendati väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse eelarvet 50 000 euro võrra.

Muu eakate sotsiaalne kaitse 10201 – 1 500 eurot. Eakatele suunatud teenused ja juubilaride õnnitlemine. 2025. aastal olid kulud majanduskulude real 10 000 eurot, 2026. aastal kajastatakse 1 500 eurot sotsiaaltoetustena.

Eakate koduteenus 10202 – 193 400 eurot. Kasv võrreldes 2025. aastaga: +50 739 eurot (35,6%).

Teenusel keskmiselt kuni 80 klienti. Teenust osutab 7 koduhooldustöötajat.

Sisaldab:

- tööjõukulud 166 896 eurot,
- majandamiskulud 26 109 eurot,
- muud tegevuskulud (sh sõidukimaks) 395 eurot.

Sotsiaaltransporditeenust osutatakse 8 000–10 000 km kuus.

Häirenuputeenusel ligi 15 klienti.

Asendus- ja järelhooldus 10400 – 180 016 eurot. Teenuse eesmärk on tagada lapsele peresarnane ja turvaline kasvukeskkond. Alates 01.01.2025. aastal on riiklik rahastus viidud KOV tulubaasi.

Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse 10402 – 92 897 eurot.

Sisaldab:

- sünnitoetust,
- matusetootust,
- beebikooli kulu,
- muid toetavaid teenuseid peredele.

Lapse tugisikuteenus 10403 – 135 673 eurot. Kasv võrreldes 2025. aastaga: **45 611 eurot (50,6%)**.

Teenust sai 2025. aastal **ca 25 last**. Teenuse maht kasvab pidevalt.

Turvakoduteenus 10404 kohaliku omavalitsuse poolt korraldatav teenus, mille eesmärk on pakkuda lapsele või täisealisele isikule ajutist eluaset ning vajadusel hooldust, arendamist ja kriisiabi.

Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele 10600 – 68 303 eurot. Teenuse eesmärk on tagada sotsiaalmajade ja -korterite ülalpidamine ning eluruumi tagamine.

Peale esimest lugemist suurendati eluasemeteenuste tegevusala majandamiskulusid **3 000 euro võrra** (kommunaalkulud).

Varijupaigateenus 10700 – 6 500 eurot. Teenust osutab maakondlikult Sotsiaalhoole Ühing Haapsalus.

Riiklik toimetulekutoetus 10701 – 158 933 eurot. Riiklik toetus toimetuleku tagamiseks. Vähenemine võrreldes 2025. aastaga **51 737 eurot**.

Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse 10702 – 25 000 eurot.

Sisaldab:

- toetusi ja teenuseid riskirühmadele,
- Päästeameti projekti „Kodud tuleohutuks“ omaosalust.

Võlanõustamisteenus 10704 – 1 550 eurot. Kohaliku omavalitsuse poolt korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärgiks on abistada võlgnevustesse sattunud isikuid.

Muu sotsiaalne kaitse, sh sotsiaalse kaitse haldus 10900 – 228 495 eurot.

Sisaldab:

- sotsiaalosakonna juhataja,
- 2 lastekaitse spetsialisti,
- 4 sotsiaaltöö spetsialisti tööjõukulu ja majandamiskulud.

Kulude kasvu peamiseks mõjutajaks on väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse (10200) kulude suurenemine, sealhulgas **peale esimest lugemist** lisatud **50 000 eurot**, mis on seotud hooldusreformi rakendumise ja kohatasude tõusuga.

6. Investeeringustegevus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse valla eelarves põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, osaluste ning muude aktsiate ja osaluste soetus ja müük, antavad ja tagasilaekuvad laenud ning finantskulud ja -tulud.

Investeeringustegevuse eelarves kajastatakse ka neid sihtfinantseerimisega seotud tehinguid, mille puhul sihtfinantseerimise andja kannab raha otse tarnijale, kellelt Lääne-Nigula vald kaupu või teenuseid saab.

2026. aasta eelarves on planeeritud põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks antavad ja saadavad sihtfinantseerimised, osaluste soetus ning finantskulud ja -tulud.

2026. aasta investeeringustegevuse netomaht on **-2 457 960 eurot**, mis on võrreldes 2025. aasta täpsustatud eelarvega **552 105 eurot väiksem**. Muutuse protsent on **18,3%**, mis tuleneb nii investeeringutulude kui ka -kulude vähenemisest võrreldes eelneva aastaga.

Tabel 24 Investeeringustegevus

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus- ettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
INVESTEERINGUSTEgevus KOKKU	-3 010 065	-2 133 713	-324 247	-2 457 960	-552 105	18,3 %
3 Investeeringustegevuse tulud	1 404 872	1 179 072	-43 444	1 135 628	269 244	19,2 %
35 Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 319 522	914 072	156 556	1 070 628	248 894	18,9 %
38 Põhivara müük (+)	60 350	250 000	-200 000	50 000	10 350	17,1 %
65 Finantstulud (+)	25 000	15 000		15 000	10 000	40,0 %
4 Investeeringustegevuse kulud	-4 414 937	-3 312 785	-280 803	-3 593 588	-821 349	18,6 %
15 Põhivara soetus (-)	-3 759 021	-2 701 880	-280 803	-2 982 683	-776 338	20,7 %
45 Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-290 000	-215 000		-215 000	-75 000	25,9 %
65 Finantskulud (-)	-365 916	-395 905		-395 905	29 989	8,2 %

6.1 Investeeringustegevuse tulu

Investeeringustegevuse tulud kokku 2026. aasta eelarve projektis on planeeritud **1 135 628 eurot**, mis on 269 244 eurot vähem kui 2025. aastal.

Tulud jagunevad järgmiselt:

- **Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine** – 1 070 628 eurot
- **Põhivara müük** – 50 000 eurot
- **Finantstulud** – 15 000 eurot

Peale esimest lugemist vähendati põhivara müügitulu seoses Nõva kruntide müügi ärajäämisega ning suurendati investeeringustegevuse kulusid **200 000 euro võrra** Nõva sadama omaosaluse katmiseks.

Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimiseks on eelarves planeeritud **1 070 628** eurot.

- Martna-Palivere Põhikooli Martna maja rekonstrueerimiseks saadaolev toetuse jääk **630 628 eurot**;
- Hara sadam arenduseks **200 000** eurot;
- Nõva sadama arenduseks **200 000** eurot;
- Hajaasustuse riigipoolne toetus **40 000** eurot.

Põhivara müügitulu oli esialgses eelarve projektis kavandatud summas **250 000 eurot**, millest **200 000 eurot** pidi laekuma Nõva osavalla kruntide müügist ning olema suunatud Nõva sadama arenduse omafinantseeringu katteks. Pärast esimest lugemist korrigeeriti põhivara müügitulu, kuna Nõva kruntide müüki ei olnud võimalik kavandatud mahus teostada.

Seoses sellega otsustas Lääne-Nigula Vallavolikogu 22.01.2026 otsusega nr 1-3/26-6 planeerida 2026. aasta eelarvesse **200 000 eurot** Nõva sadama III etapi rekonstrueerimistööde omafinantseeringuks ning lubada vallavalitsusel välja kuulutada hange kogumaksumusega kuni **400 000 eurot**, millest **199 986,83 eurot** kaetakse toetusega ja **200 000 eurot** omavalitsuse vahenditest.

Kruntide müügi ärajäämise tõttu suurendati investeerimistegevuse kulusid vastavalt omafinantseeringu katteks.

50 000 eurot peaks tulema Lääne-Nigula valla maade ja kinnistute müügist.

Finantstulud on planeeritud summas **15 000 eurot** intressituluna valla hoiustelt. Finantstulude vähenemine võrreldes varasema aastaga tuleneb hoiuste intressimarginaali langusest.

6.2 Investeerimistegevuse kulu

Investeerimistegevuse kulu 2026. aasta eelarve projektis on arvestatud **3 312 785** eurot.

Tabel 25 Investeerimistegevuse kulu

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
4 Investeerimistegevuse kulud	-4 414 937	-3 312 785	-280 803	-3 593 588	-821 349	18,6 %
15 Põhivara soetus (-)	-3 759 021	-2 701 880	-280 803	-2 982 683	-776 338	20,7 %
45 Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-290 000	-215 000		-215 000	-75 000	25,9 %
65 Finantskulud (-)	-365 916	-395 905		-395 905	29 989	8,2 %

Põhivara soetus on planeeritud 2026. aasta eelarve projektis **2 982 683 eurot**:

1. Martna-Palivere PK -Martna maja rekonstrueerimise jääk **1 224 238 eurot**;
2. Martna-Palivere PK -Martna maja suurkõõgitehnika **10 000 eurot**;
3. Martna-Palivere PK-Palivere maja rekonstrueerimise projekt **45 000 eurot**;
4. Maakorraldusega seotud kulud- Sireli maade osamakse **10 000 eurot**;
5. Arendusprojektide kulu **50 000 eurot**;

6. Hara sadama arenduse kulu **200 000** eurot ja ületulev jääk 2025. aastast **18 085** eurot, kokku summa **218 085** eurot;
7. Nõva sadama arenduse kulu **400 000** eurot;
8. Valla teede ja tänavate rekonstrueerimine **300 000** eurot;
9. Asutuste väikeinvesteeringute summa **320 000** eurot;
10. Oru Kooli klassiruumi laiendus koos projekteerimiskuluga **167 360** eurot;
11. Taebla Loomemaja investeeringute jääk 2025. aasta oma-ventilatsiooni ehitustööde jätk summas **55 645** eurot;
12. Taebla lasteaia katusealuse ettekirjutuse summa 2025. aasta ületulev jääk **11 123** eurot;
13. Nõva spordisaali investeeringute jääk 2025. aastal- jõusaali ukсед ja remont summas **11 232** eurot;
14. Räägu–Rannaküla kergliiklustee tammile asfaltkatte paigaldamine summas **150 000** eurot;
15. Lääne-Nigula valla prügimajanduse edendamiseks/korrastamiseks, projekti omaosaluse katteks summa **10 000** eurot.

Muudatused pärast esimest lugemist

Pärast eelarve esimest lugemist korrigeeriti investeeringuid järgmiselt:

- Martna-Palivere Põhikooli Martna maja rekonstrueerimise ületulevat jääki **vähendati 152 642 euro võrra**;
- samas lisati Martna maja suurkanalitehnika soetus **summas 10 000 eurot**;

Seega Martna objekti kogumuutus oli **–142 642 eurot**.

Lisaks lisati investeeringute loetellu:

- Hara sadama 2025. aasta ületulev jääk;
- Oru Kooli klassiruumi laiendus;
- Taebla Loomemaja ületulev jääk;
- Taebla lasteaia katusealuse tööde ületulev jääk;
- Nõva spordisaali investeeringute jääk;
- Räägu–Rannaküla kergliiklustee asfaltkatte paigaldamine;
- Lääne-Nigula valla prügimajanduse projekti omaosalus.

Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine on 2026. aasta eelarves planeeritud summas **215 000 eurot**, mis on **75 000 eurot vähem** kui 2025. aasta täpsustatud eelarves (**–25,9%**).

Sihtfinantseerimine jaguneb järgmiselt:

- SA Palivere TTSK– Kultuuriministeeriumi 4 aastane meede, projekti omaosaluse garanteerimine **15 000** eurot;
- Taebla ÜVK - " Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused" – **100 000** eurot;
- Hajaasustus **100 000** eurot.

Finantskuludeks on 2026. aasta eelarves kavandatud **395 905 eurot**, mis kajastab valla laenu intressikulu.

Tabel 26 Põhivara soetus valdkondade lõikes

Põhivara soetus (investering) valdkondade lõikes	2026
01 Üldise valitsemissektori teenused	395 905
Valitsussektori võla teenindamine- laenuintressikulu	395 905
04 Majandus	1 473 085
Maakorraldusega seotud projektid	10 000
Arendusprojektid	50 000
Lääne-Nigula valla prügimajanduse edendamiseks/korrastamiseks, projekti omaosalus	10 000
SA Palivere TTSK– Kultuuriministeeriumi 4 aastane meede, projekti omaosaluse garanteerimine- <i>ASF</i>	15 000
Hara sadama arendus	218 085
Nõva sadama arendus	400 000
Valla teede ja tänavate rekonstrueerimine	300 000
Räägu–Rannaküla kergliiklustee tammile asfaltkatte paigaldamine summas	150 000
Asutuste väikeinvesteeringud	320 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	200 000
Taebla ÜVK - " Kättesaadavad kvaliteetsed avalikud teenused" - <i>ASF</i>	100 000
Hajaasustus- <i>ASF</i>	100 000
08 Vaba aeg, kultuur ja religioon	11 232
Nõva spordisaali investeeringute jääk 2025. aastal- jõusaali ukсед ja remont summas	11 232
09 Haridus	1 513 366
Martna-Palivere PK -Martna maja rekonstrueerimine	1 224 238
Martna-Palivere PK -Martna maja suurkõõgitehnika	10 000
Martna-Palivere PK -Palivere maja projekteerimine	45 000
Oru Kooli klassiruumi laiendus koos projekteerimiskuluga	167 360
Taebla Loomemaja investeeringute jääk 2025. aasta oma-ventilatsiooni ehitustööde jätk	55 645
Taebla lasteaia katusealuse ettekirjutuse summa 2025. aasta ületulev jääk	11 123
Investeeringustegevus kokku	3 593 588

7. Finantseerimistegevus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse finantseerimistegevuse eelarveosasse laenu, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine ja täitmine, võlakirjade emiteerimine ja lunastamine ning teenuste kontsessioonikokkulepete alusel kohustuste võtmine ja tagasimaksmine.

Lääne-Nigula vallal on seisuga 31.12.2025. aastal kokku **11 kehtivat laenulepingut**. Lisaks on 16.06.2025. aastal SEB Pangaga sõlmitud laenuleping nr 2025009028 summas **2,1 mln eurot**, millest eelarve I ja II lugemise vahel on välja võetud **1,0 mln eurot**. Ülejäänud laenusumma

kasutamine toimub vastavalt investeringute elluviimise vajadusele ja mitte hiljem kui lepingus näidatud tähtajal 19.02.2026.

Valla finantsstrateegias on arvestatud, et 2026. aastal võetakse täiendavalt **1,6 mln euro** suurune laen ning toimub ka refinantseerimisega seotud põhiosa tagasimakse. Oluline muutus: Eelarve projektis oli kavandatud laenuvõtmine **1,6 mln eurot**, kuid peale I lugemist suurendati kohustuste võtmist **500 000 € võrra**, mistõttu 2026. aasta laenuvõtmise kogumaht on **2,1 mln eurot**.

Samal ajal:

- Kohustuste tasumine (laenude põhiosa tagasimaksed) on **874 077 eurot**;
- Neto finantseerimistegevus on **1 225 923 eurot**;
- Võrreldes 2025. aastaga suureneb finantseerimistegevus **133 894 eurot ehk 9,8%**

Tabel 27 Finantseerimistegevus

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
5						
Finantseerimistegevus	1 359 817	725 923	500 000	1 225 923	133 894	9,8 %
20 Kohustuste tasumine	-740 183	-874 077		-874 077	133 894	18,1 %
25 Kohustuste võtmine	2 100 000	1 600 000	500 000	2 100 000	0	

8. Osavaldade eelarved

22.04.2025. aastal Lääne-Nigula Vallavolikogu otsusega nr 1-3/25-19 lõpetati Lääne-Nigula valla ametiasutuste Kullamaa Osavalla Valitsus, Martna Osavalla Valitsus, Noarootsi Osavalla Valitsus, Nõva Osavalla Valitsus, Oru Osavalla Valitsus, Palivere Osavalla Valitsus, Risti Osavalla Valitsus, Taebla Osavalla Valitsuse tegevus.

Samal kuupäeval 22.04.2025. aastal vabastati Lääne-Nigula Vallavolikogu otsusega nr 1-3/25-20 ametist vallavalitsuse liikmed, keda oli kokku **5** liiget ja nimetati ametisse **2** vallavalitsuse liiget abivallavanemat.

22.01.2026. aasta nr 1-3/26-7 nimetas Volikogu ametisse Lääne-Nigula Vallavalitsuse nelja liikmelisena.

Kuna täna on Lääne-Nigula vallas Lõuna -ja Põhja piirkond ja mõlemas piirkonnas on **neli** osavald, sellelt tulenevalt on tööjõukulud tõstetud tsentraalseks kuluks piirkonna eelarves, vasta tegevusala lõikes.

Osavaldade eelarvetest on viidud ära sõidukitega seotud kulud ja õpilastransport. Samuti õpilastranspordi busside rendimaksed.

Lõuna piirkonna (Kullamaa, Martna, Palivere ja Risti) eelarve suuruseks 2026. aastal on kavandatud – **1 349 920** eurot.

Tabel 28 Lõuna piirkonna (Kullamaa, Martna, Palivere ja Risti) kulud valdkondade lõikes.

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatusettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	1 429 742	1 312 031	37 889	1 349 920	-79 822	-5,6 %
01 Üldised valitsussektori teenused	95 156	86 896	25 000	111 896	16 740	17,6 %
50 Tööjõukulud	27 047	30 596		30 596	3 549	13,1 %
55 Majanduskulud	68 109	56 300	25 000	81 300	13 191	19,4 %
03 Avalik kord ja julgeolek	1 925	2 125		2 125	200	10,4 %
55 Majanduskulud	1 925	2 125		2 125	200	10,4 %
04 Majandus	259 928	266 873		266 873	6 945	2,7 %
50 Tööjõukulud	30 506	35 926		35 926	5 420	17,8 %
55 Majanduskulud	229 422	230 947		230 947	1 525	0,7 %
05 Keskkonnakaitse	95 215	98 533		98 533	3 318	3,5 %
50 Tööjõukulud	44 588	41 633		41 633	-2 955	-6,6 %
55 Majanduskulud	50 627	56 900		56 900	6 273	12,4 %
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	255 119	236 306	3 500	239 806	-15 313	-6,0 %
50 Tööjõukulud	161 488	162 433		162 433	945	0,6 %
55 Majanduskulud	93 631	73 873	3 500	77 373	-16 258	-17,4 %
07 Tervishoid	16 047	16 177		16 177	130	0,8 %
55 Majanduskulud	16 047	16 177		16 177	130	0,8 %
08 Vaba-aeg, kultuur, religioon	273 517	248 612	5 939	254 551	-18 966	-6,9 %
45 Muud toetused	26 274	50	0	50	-26 224	-99,8 %
50 Tööjõukulud	63 383	63 290	0	63 290	-93	-0,1 %
55 Majanduskulud	183 860	185 272	5 939	191 211	7 351	4,0 %
09 Haridus	423 057	348 746	3 450	352 196	-70 861	-16,7 %
50 Tööjõukulud	55 005	71 449		71 449	16 444	29,9 %
55 Majanduskulud	368 052	277 297	3 450	280 747	-87 305	-23,7 %
10 Sotsiaalne kaitse	9 778	7 763		7 763	-2 015	-20,6 %
55 Majanduskulud	9 778	7 763		7 763	-2 015	-20,6 %

Muudatused peale esimest lugemist

Peale esimest lugemist viidi põhitegevuse kuludes sisse järgmised muudatused tegevusalade lõikes:

01 Üldised valitsussektori teenused

- Lisati Lõuna piirkonna tsentraalne remont-, restaureerimis- ja lammutuskulu summas **25 000 eurot**.

06 Elamu- ja kommunaalmajandus

- Korrigeeriti majanduskulusid Risti osavalla tänavavalgustuse kulurida summas **3 500 eurot**.

08 Vabaaeg, kultuur, religioon

Suurendati majanduskulusid - **5 939 euro võrra**:

- sh korrigeeriti Kullamaa noortekeskuse kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) summas **1300 eurot**;
- sh Piirsalu külaseltsi Sunly rahade jäägi üle toomine 2026. aasta eelarvesse **639 eurot**;
- sh korrigeeriti Risti multifunktsionaalse keskuse kommunaalkulusid (küte ja soojaenergia) summas **1200 eurot**;
- sh korrigeeriti Risti Põhikooli spordisaali kommunaalkulusid (küte ja soojaenergia) summas **2 800 eurot**.

09 Haridus

Suurendati majanduskulusid **3 450 euro võrra** (kommunaalkulude korrigeerimine):

- sh korrigeeriti Kullamaa-Risti Keskkooli–Kullamaa maja kommunaalkulusid (vesi ja kanalisatsioon) summas **1 000 eurot**;
- sh korrigeeriti Kullamaa-Risti Keskkooli–Kullamaa õpilaskodu kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) summas **500 eurot**;
- sh korrigeeriti Kullamaa-Risti Keskkooli–Risti maja koolisöökla kommunaalkulusid (elekter) summas **800 eurot**;
- sh korrigeeriti Kullamaa-Risti Keskkooli–Risti maja kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia, kindlustusmaksed) summas **1 150 eurot**.

Tabel 29 Lõuna piirkonna (Kullamaa, Martna, Palivere ja Risti) kulud osavaldade lõikes

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatusettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	1 429 742	1 312 031	49 415	1 349 920	-79 822	5,58%
Lõuna piirkonna tsentraalsed kulud	251 340	430 542	-5 763	424 779	173 439	69,0 %
45 Muud toetused		50	50	0	0	
50 Tööjõukulud	251 340	405 327	-20 873	384 454	133 114	53,0 %
55 Majanduskulud		25 165	15 160	40 325	40 325	
Kullamaa osavald	452 725	244 489	33 563	278 052	-174 673	-38,6 %
45 Muud toetused	10 050		50	50	-10 000	-99,5 %
50 Tööjõukulud	100 251	0	20 873	20 873	-79 378	-79,2 %
55 Majanduskulud	342 423	244 489	12 640	257 129	-85 294	-24,9 %

Martna osavald	279 026	227 005	0	227 005	-52 021	-18,6 %
45 Muud toetused	5 112	0	0	0	-5 112	-100,0 %
50 Tööjõukulud	18 510	0	0	0	-18 510	-100,0 %
55 Majanduskulud	255 404	227 005	0	227 005	-28 399	-11,1 %
Palivere osavald	214 039	201 385	0	201 385	-12 654	-5,9 %
45 Muud toetused	5 620	0	0	0	-5 620	-100,0 %
50 Tööjõukulud	8 359	0	0	0	-8 359	-100,0 %
55 Majanduskulud	200 060	201 385	0	201 385	1 325	0,7 %
Risti osavald	232 612	208 610	10 089	218 699	-13 913	-6,0 %
45 Muud toetused	5 492	0	0	0	-5 492	-100,0 %
50 Tööjõukulud	3 556	0	0	0	-3 556	-100,0 %
55 Majanduskulud	223 564	208 610	10 089	218 699	-4 865	-2,2 %

Osavaldade eelarvetest on viidud tsentraalsesse piirkonna eelarvesse kõik tööjõukulud ning osaliselt ka majanduskulud.

Tsentraalsete kulude- muude toetuste all on kajastatud Kullamaa Kultuurimaja liikmemaks summas **50** eurot Eesti Puhkpilli Ühingule, mis oli arvestatud ka 2025. aastal.

Muude toetuste real ei kajastu reservfondist tehtud eraldus Kullamaa kiriku katuse remondiks summas **10 000** eurot. Samamoodi ei kajastu muude toetuste all osavaldade (Martna, Palivere ja Risti) vaba aja ürituste kulud kogusummas **16 224** eurot. Need ürituste kulud on kantud üle majanduskulude alla.

Kui varasemalt kajastati tööjõukulusid osavaldade eelarvetes, siis 2026. aasta eelarveprojektis on kõik tööjõukulud tsentraliseeritud piirkonna kuluna tegevusala lõikes. Selle tulemusena kasvavad tsentraalsed tööjõukulud võrreldes 2025. aastaga **23 310** eurot.

Tõstetud on ringi peale esimest lugemist tsentraalsetesse kuludesse varasemalt arvestatud Kullamaa Kultuurimaja juhataja tööjõukulud summas **-20 873 eurot**, majanduskulud summas **-9 890 eurot**, mis viidi tagasi osavalla eelarvesse summas **30 763 eurot**. Samal ajal on suurendatud tsentraalseid majanduskulusid **25 000** euro võrra, tsentraalsete kulude muutus kokku **5 763** eurot.

Kullamaa osavalla eelarve suureneb summas **33 563 eurot**, mis sisaldab üle toodud Kullamaa Kultuurimaja tööjõukulude, majanduskulude ja liikmemaksude ringitõstmisest tsentraalsest kulust summas **30 763 eurot**. Majanduskulud tõusevad Kullamaa noortekeskuse kommunaalkulud (küte ja soojusenergia) korrigeerimine summas **1300 eurot**, Kullamaa-Risti Keskkooli–Kullamaa maja kommunaalkulude (vesi ja kanalisatsioon) korrigeerimine summas **1 000 eurot**, Kullamaa-Risti Keskkooli–Kullamaa õpilaskodu kommunaalkulude (küte ja soojusenergia) korrigeerimine summas **500 eurot**.

Risti osavalla eelarve suureneb summas **10 089 eurot**, kus korrigeeriti Risti osavalla tänavavalgustuse kulurida summas **3 500 eurot**, Piirsalu külaseltsi Sunly rahade jäägi üle toomine 2026. aasta eelarvesse **639 eurot**, Risti multifunktsionaalse keskuse kommunaalkulud (küte ja soojaenergia) korrigeerimine summas **1200 eurot**, Risti Põhikooli spordisaali kommunaalkulude (küte ja soojaenergia) korrigeerimine summas **2 800 eurot**, Kullamaa-Risti Keskkooli–Risti maja koolisöökla kommunaalkulude (elekter) korrigeerimine summas **800**

eurot, Kullamaa-Risti Keskkooli–Risti maja kommunaalkulude (küte ja soojusenergia, kindlustusmaksed) korrigeerimine, summas **1 150 eurot**.

Osavaldade majanduskulude vähenemine tuleneb sõidukite majandamise kulude üleviimisest kesksesse majandusosakonna eelarvesse. Osavaldade eelarvetes ei kajastu enam ka sõidukite majanduskulud ega õpilastranspordi kulud.

Põhja piirkonna (Noarootsi, Nõva, Oru ja Taebla) eelarve suuruseks 2026. aastal on kavandatud – **1 349 920 eurot**.

Tabel 30 Põhja piirkonna (Noarootsi, Nõva, Oru ja Taebla) kulud valdkondade lõikes.

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	1 367 396	1 306 514	77 917	1 384 431	17 035	1,2 %
01 Üldised valitsussektori teenused	111 288	98 044	27 000	125 044	13 756	12,4 %
45 Muud toetused	225	475		475	250	111,1 %
50 Tööjõukulud	30 567	30 539		30 539	-28	-0,1 %
55 Majanduskulud	80 496	67 030	27 000	94 030	13 534	16,8 %
03 Avalik kord ja julgeolek	1 720	1 550		1 550	-170	-9,9 %
55 Majanduskulud	1 720	1 550		1 550	-170	-9,9 %
04 Majandus	307 460	304 325		304 325	-3 135	-1,0 %
50 Tööjõukulud	47 623	52 913		52 913	5 290	11,1 %
55 Majanduskulud	259 837	251 412		251 412	-8 425	-3,2 %
05 Keskkonnakaitse	78 609	100 857	2 000	102 857	24 248	30,8 %
50 Tööjõukulud	18 521	28 857		28 857	10 336	55,8 %
55 Majanduskulud	60 088	72 000	2 000	74 000	13 912	23,2 %
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	168 338	175 780	6 550	182 330	13 992	8,3 %
50 Tööjõukulud	94 450	113 524		113 524	19 074	20,2 %
55 Majanduskulud	73 888	62 256	6 550	68 806	-5 082	6,9 %
07 Tervishoid	7 709	10 865		10 865	3 156	40,9 %
55 Majanduskulud	7 709	10 865		10 865	3 156	40,9 %
08 Vabaaeg, kultuur, religioon	249 140	230 163	7 381	237 544	-11 596	-4,7 %
45 Muud toetused	18 909			0	-18 909	-100,0 %
50 Tööjõukulud	53 394	50 320	0	50 320	-3 074	5,8 %
55 Majanduskulud	176 837	179 843	7 381	187 224	10 387	5,9 %
09 Haridus	409 092	350 890	31 986	382 876	-26 216	-6,4 %
50 Tööjõukulud	22 527	18 809		18 809	-3 718	-16,5 %
55 Majanduskulud	386 565	332 081	31 986	364 067	-22 498	-5,8 %
10 Sotsiaalne kaitse	34 040	34 040	3 000	37 040	3 000	8,8 %
55 Majanduskulud	34 040	34 040	3 000	37 040	3 000	8,8 %

Muudatused peale esimest lugemist

Peale esimest lugemist viidi põhitegevuse kuludes sisse järgmised muudatused tegevusalade lõikes:

01 Üldised valitsussektori teenused

Suurendati majanduskulusid summas **27 000 eurot**:

- sh lisati Põhja piirkonna tsentraalne remont-, restaureerimis- ja lammutuskulu summas **25 000 eurot**
- sh korrigeeriti majanduskulusid Nõva osavalla kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) summas **1 000 eurot** ja side-, kommunikatsiooni kulusid **1000 eurot**.

09 Keskkonnakaitse

- Korrigeeriti Nõva osavalla heakorra rajatiste majanduskulude rida summas **2 000 eurot**.

06 Elamu- ja kommunaalmajandus

Suurendati majanduskulusid summas **6 550 eurot**:

- sh korrigeeriti Noarootsi osavalla tänavavalgustuse kulurida summas **3 500 eurot**;
- sh korrigeeriti Noarootsi osavalla muu elamumajanduse (korrashoiuteenuste) kulurida summas **1 500 eurot**;
- sh korrigeeriti Nõva osavalla tänavavalgustuse kulurida summas **750 eurot**;
- sh korrigeeriti Nõva osavalla muu elamumajanduse (korrashoiuteenuste) kulurida **500 eurot** ja kindlustusmaksete kulurida **150 eurot**;
- sh korrigeeriti Nõva osavalla Rannaküla pumbamaja elektrikulu rida summas **150 eurot**.

08 Vabaaeg, kultuur, religioon

Suurendati majanduskulusid summas **7 381 eurot**:

- sh korrigeeriti Noarootsi osavalla Pürksi kultuurimaja majanduskulusid (korrashoiu- ja remondimaterjalid) kulurida **1 500 eurot** ja viidi sisse projektide (Laulu- ja tantsupeo jääk **565 eurot** ja Eesti Kultuurkapitali rahastus Baltica 2026 jääk **450 eurot**) jäägid kokku summas **1 015 eurot**;
- sh korrigeeriti Pürksi Vabaajakeskuse kommunaalkulusid (küte ja soojamajandus ning elekter) summas **1 300 eurot**;
- sh korrigeeriti Nõva raamatukogu kommunaalkulusid (küte ja soojaenergia) summas **760 eurot**;
- sh korrigeeriti Oru kooli spordisaali kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) summas **1 000 eurot**;
- sh korrigeeriti Linnamäe noortekeskuse (Lassi maja) rendimakset summas **806 eurot**;
- sh korrigeeriti Taebla noortekeskuse kommunaalkulusid (üür ja rent) summas **1 000 eurot**.

09 Haridus

Suurendati majanduskulusid summas **31 986 eurot**:

- sh korrigeeriti Noarootsi õpilaskodu kommunaalkulusid (korrashoiu-ja remondimaterjalid) summas **2 000 eurot**;
- sh lisati Linnamäe lasteaia Cramo Eesti AS leping 12-2/18-86 mooduli rendimaksud summas **29 986 eurot**.

10 Sotsiaalne kaitse

- sh korrigeeriti Noarootsi osavalla eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia summas **2500 eurot** ja elektrikulu summas **500 eurot**) summas kokku **3000 eurot**.

Tabel 31 Piirkonna (Noarootsi, Nõva, Oru ja Taebla) kulud osavaldade lõikes

KIRJE	2025 täpsustatud eelarve	Eelarve projekt 2026	Muudatus-ettepanekud 2026	Koondeelarve 2026	Muutus 2026/2025	Muutuse %
2 Põhitegevuse kulud	1 367 396	1 306 514	88 727	1 384 431	17 035	1,3%
Põhja piirkonna tsentraalsed kulud	164 391	313 958	5 405	308 553	144 162	87,7 %
45 Muud toetused		250		250	250	
50 Tööjõukulud	164 391	294 962	-24 084	270 878	106 487	64,8 %
55 Majanduskulud		18 746	18 679	37 425	37 425	
Noarootsi osavald	371 798	235 538	44 220	279 758	-92 040	-38,6 %
45 Muud toetused	1 578	225	0	225	-1 353	-85,7 %
50 Tööjõukulud	81 057		24 084	24 084	-56 973	-70,3 %
55 Majanduskulud	289 162	235 313	20 136	255 449	-33 713	-11,7 %
Nõva osavald	150 016	123 075	6 310	129 385	-20 631	13,8 %
45 Muud toetused	3 408			0	-3 408	-100,0 %
50 Tööjõukulud	5 350			0	-5 350	-100,0 %
55 Majanduskulud	141 257	123 075	6 310	129 385	-11 872	-8,4 %
Oru osavald	302 565	262 551	31 792	294 343	-8 222	-2,7 %
45 Muud toetused	6 168	0	0	0	-6 168	-100,0 %
50 Tööjõukulud	13 471	0	0	0	-13 471	-100,0 %
55 Majanduskulud	282 926	262 551	31 792	294 343	11 417	4,0 %
Taebla osavald	378 626	371 392	1 000	372 392	-6 234	-1,7 %
45 Muud toetused	7 980	0	0	0	-7 980	-100,0 %
50 Tööjõukulud	2 812	0	0	0	-2 812	-100,0 %
55 Majanduskulud	367 834	371 392	1 000	372 392	4 558	1,2 %

Muude toetuste all on kajastatud Eesti Saarte Kogule eraldatud toetus summas **475 eurot**. Samas ei kajastu muude toetuste real reservfondist tehtud eraldis Elbiku Külaseltsile summas **1 353 eurot**. Samamoodi ei kajastu muude toetuste all osavaldade (Nõva, Oru ja Taebla) vaba aja ürituste kulud kogumahus **17 556 eurot**. Need ürituste kulud on viidud üle majanduskulude alla.

Varasematel aastatel kajastati tööjõukulusid osavaldade eelarvetes, kuid 2026. aasta eelarveprojekti on tööjõukulu arvestus tsentraliseeritud. Selle tulemusel kasvavad keskse struktuuri tööjõukulud võrreldes 2025. aastaga **27 880** euro võrra.

Majanduskulude vähenemine osavaldade eelarvetes on tingitud sõidukite majandamise kulude üleviimisest tsentraalsesse eelarvesse. Osavaldade eelarvetest ei kajastu enam ka õpilastranspordi kulud.

Mõlema piirkonna eelarvetes ei ole kajastatud vabadussammaste remonttööde maksumust summas **20 370** eurot, kuna vastav eraldus tehti reservfondist. Samuti on majanduskulude eelarvetest välja jäetud remonttööd, ühekordsed erakorralised väljamaksed ja muud mittetsüklilised kulud, mida ei ole planeeritud 2026. aasta eelarveprojekti.

Tõstetud on ringi peale esimest lugemist tsentraalsetesse kuludesse varasemalt arvestatud Pürksi Kultuurimaja juhataja tööjõukulud summas **-24 084 eurot**, majanduskulud summas **-6 321 eurot**, summas kokku **30 405 eurot**. Samal ajal on suurendatud tsentraalseid majanduskulusid **25 000** euro võrra, tsentraalsete kulude muutus kokku **5 405** eurot.

Noarootsi osavalla eelarve suureneb summas **44 220 eurot**, mis sisaldab üle toodud Pürksi Kultuurimaja tööjõukulude, majanduskulude ringitõstmisest tsentraalsest eelarvest osavalla kuluks summas **32 920 eurot**, sh korrigeeriti Noarootsi osavalla Pürksi kultuurimaja majanduskulusid (korrashoiu-ja remondimaterjalid) kulurida **1 500 eurot** ja viidi sisse projektide (Laulu-ja tantsupeo jääk **565 eurot** ja Eesti Kultuurkapitali rahastus Baltica 2026 jääk **450 eurot**) jäägid kokku summas **1 015 eurot**.

Korrigeeriti Noarootsi osavalla tänavavalgustuse kulurida summas **3 500 eurot**, korrigeeriti muu elamumajanduse (korrashoiuteenuste) kulurida summas **1 500 eurot**, korrigeeriti Pürksi Vabaajakeskuse kommunaalkulusid (küte ja soojamajandus ning elekter) summas **1 300 eurot**, korrigeeriti Noarootsi õpilaskodu kommunaalkulusid (korrashoiu-ja remondimaterjalid) summas **2 000 eurot** ja korrigeeriti Noarootsi osavalla eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia summas **2500 eurot** ja elektrikulu summas **500 eurot**) summas kokku **3000 eurot**.

Nõva osavalla eelarve suureneb summas **6 310 eurot**, kuna korrigeeriti majanduskulusid Nõva osavalla kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) summas **1 000 eurot** ja side-, kommunikatsiooni kulud **1000 eurot**, heakorra rajatiste majanduskulude rida summas **2 000 eurot**, osavalla tänavavalgustuse kulurida summas **750 eurot**, muu elamumajanduse (korrashoiuteenuste) kulurida **500 eurot** ja kindlustusmaksete kulurida **150 eurot**. Korrigeeriti ka Nõva osavalla Rannaküla pumbamaja elektrikulu rida summas **150 eurot**, Nõva raamatukogu kommunaalkulusid (küte ja soojaenergia) summas **760 eurot**.

Oru osavalla eelarve suureneb summas **31 792 eurot**, kuna korrigeeriti Oru kooli spordisaali kommunaalkulusid (küte ja soojusenergia) summas **1 000 eurot**, Linnamäe noortekeskuse (Lassi maja) rendimaksed summas **806 eurot** ja lisati Linnamäe lasteaia Cramo Eesti AS leping 12-2/18-86 mooduli rendimaksed summas **29 986 eurot**.

Taebla osavalla eelarve suureneb summas **1 000 eurot**, korrigeeriti Taebla noortekeskuse kommunaalkulusid (üür ja rent) summas **1 000 eurot**.